

DE PROFEET AMOS.

Het Boek der Profetieën van Amos, een veehoeder uit Thekoa, in het rijk van Juda, bevat voorspellingen en aankondigingen van strafgerichten, inzonderheid tegen het rijk der Tien stammen in verband met den kalverdienst te Bethel.

Door God, den Heere, geroepen en door Zijn Geest gedreven, heeft hij geleefd en gearbeid in de dagen van Uzzia, den koning van Juda en van Jerobeam II, den koning van Israël.

Hoogstwaarschijnlijk is de tijd zijner profetieën althans vast te stellen tussen de jaren 810-783 vóór Christus, dus nog vóór het optreden van den Profeet Hosea.

Nauwkeurig is dit echter niet, dewijl de Profeet zelf wel spreekt van twee jaren vóór de aardbeving, en wij wel weten dat die aardbeving onder Hosea heeft plaats gehad, maar niet precies wanneer.

Hij trad op in een tijd, toen het Rijk van Israël op den hoogsten trap van bloei stond, maar ook de zonden hand over hand waren toegenomen, terwijl het volk van geen ondergang droomde en voor geen verderf of verwoesting vreesde.

Het Boek laat zich verdelen in twee delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1-6) bevat profetische redevoeringen, die niet alleen aan de omliggende volken, maar inzonderheid aan de zondaars te Samaria, het oordeel van verwoesting en ballingschap verkondigen.

Het tweede deel (Hoofdst. 7-9) behelst de aankondiging van straf, in onderscheidene gerichten, en eindigt met de verheerlijking der theokratie, die na het gericht in vollen luister zal prijken.

HOOFDSTUK 1.

ISRAELS NABUREN WORDEN MET GODS STRAFFEN BEDREIGD.

1. De woorden van Amos 1), die niet in ene profetenschool was opgevoed, maar onder de veeherderen was op de steppen van Juda's woestijn, te Thekoa, twee uren ten zuiden van Bethlehem, aan de grenzen (2 Sam. 2:1). Deze zijn de woorden, dewelke hij met het oog des Geestes, door het licht Gods gezien heeft over Israël, de tien stammen, tot welke hij van zijne kudde uit Juda werd gezonden, om te Bethel, de hoofdplaats van den valschen godsdienst, aan het geruste en bloeiende rijk verderf aan te zeggen. Hij trad als Profeet op in de dagen van Uzzia, koning van Juda, en in de dagen van Jerobeam, den tweeden, den zoon van Joas, koning van Israël 2) dus in dien tijd van 26 jaren, in welke de beide koningen gemeenschappelijk regeerden, tussen 810 en 783 v. Chr. twee jaren vóór de vreselijke aardbeving onder Uzzia (Zach. 14:5), welke de bevestiging was van zijn woord, en de voorbode van het gericht Gods, dat door hem den volken was aangekondigd (2 Kon. 14:22).

1) Amos onderscheidt zich daardoor van de andere Profeten, dat hij gene vorming op de school tot zijn ambt (1 Sam. 7:2) ontving. Even als de Apostelen en als het ware tot een voorbeeld voor hen, werd hij onmiddellijk uit zijne armoede Hoofdst. 7:14) en van zijne landelijke bezigheid door den Geest Gods tot den dienst des Heeren geroepen. Des te groteren indruk moest hij maken, toen hij nochtans door betoningen des Geestes bleek een Profeet te zijn, die in de kracht Gods het verderf voorzegde, dat het verbondsvolk bedreigde, voordat er nog ene menselijke waarschijnlijkheid bestond.

Amos was een arm herder en landman, dien God onverwacht en wonderbaarlijk tot het profetisch ambt riep en uitzond, zo als Hij in het N. Testament tot Zijne Apostelen de arme vissers en tollenaars en ongeleerde leken verkoren heeft. Dit deed Hij, om daardoor aan te wijzen, dat bij en voor Hem geen aanzien des persoons is, en ook, dat Hij machtig genoeg is, om van enen ongeleerde enen allergeleerdste en van enen onaanzienlijke een allerberoemdste en voortreffelijkste te maken. Verder, dat Hij de gehele wereld met al hare grootheid te schande maakt, gelijk Paulus duidelijk aanwijst in 1 Kor. 1:27 : "het dwaze der wereld heeft God uitverkoren enz. " .

O, hoe wonderbaar is het werk des H. Geestes! Hij maakt in een ogenblik te schande wat iets is, en verheft wat niets is. (GREGORIUS DE GR.).

2) De twee koningen worden niet genoemd, om den tijd van het optreden des Profeten nauwkeurig te bepalen, maar om de historische aanleiding tot Zijne prediking te noemen. Onder de beide koningen stonden zowel Israël als Juda op het toppunt hunner macht. Uzzia had de Edomieten volkomen onderworpen, de Filistijnen ten onder gebracht, en ook de Ammonieten schatplichtig gemaakt, Jeruzalem sterk bevestigd en een machtig leger gevormd, zodat zijn naam tot in Egypte doordrong. Jerobeam had de Syriërs geheel overwonnen en de oorspronkelijke grenzen des rijks van Hamat af tot aan de Dode zee hersteld. Nadat de macht der Syriërs gebroken was, had Israël genen vijand te vrezen; want Assyrië was toen nog niet opgetreden als veroverende macht. Bij dezen toestand was volgens menselijk oordeel de

gedachte aan een nabijzijnd verval of aan den ondergang van het rijk Israël ver verwijderd. De bewoners van Samaria en Zion gevoelden zich in 't bewustzijn hunner macht volkomen veilig. De groten van het rijk vertrouwden op de sterkte van hun krijgsleger, en waren er alleen op bedacht, om door onderdrukking der geringen hunnen rijkdom te vermeerderen en in aards genot en vreugde te zwelgen.

2.

A. Dadelijk, aan het begin van zijn Boek (Hoofdst. 1 en 2), stelt ons de Profeet midden in het plechtige onweder van 't Goddelijk gericht. Gedragen door den brullenden storm van Gods toorn komt het in de eerste plaats over vreemde, omliggende landen der heidenen. Slechts in het voorbijgaan raakt het Juda, om vervolgens boven Israël te blijven staan. Men ziet de bliksemen heen en weer schieten. In ontzettende eentonigheid en majestueuze regelmatigheid treffen zij de volken, tot zich het gehele gewicht des onweders over de schuldige hoofden in Israël ontlast. Wat Amos zo dikwijls op zijne velden bij de kudden mede heeft aangezien en gehoord, dat stelt hij nu als Profeet op meesterlijke wijze voor ons geestelijk oog.

I. Hoofdst. 1:2-2 :5. Uitgaande van een woord van Joël, als van den tekst zijner gehele profetie, bedreigt Amos met het oordeel van uitroeiing en verbanning zeven naburige volken van wege hunnen haat tegen het volk van God en tegen den heiligen Verbondsgod. Vooreerst treft de toorn drie vreemden (Hoofdst. 1:2-10); de Syriërs, Filistijnen en Tyriërs; vervolgens komt het gericht nader, en treft drie verwante volken (Hoofdst. 1:11-2 :3): Edomieten, Ammonieten, Moabieten. Eindelijk treft het gericht ook Juda, het begenadigde broedervolk (Hoofdst. 2:4, 5). Zo baant de Profeet zich den weg tot het volk der tien stammen met de vraag: wanneer de Heere heidense volken, volken van bloedverwantschap, die zich tegen den levenden God bezondigd hebben, met wien zij, slechts uit de verte in aanraking kwamen, zo zwaar straft, wat zal er dan worden van hen, wien Hij Zich zelve zo helder en duidelijk had geopenbaard? En wanneer zelfs Juda, in 't bezit van den tempel en van den troon Davids getroffen wordt, wat heeft dan het Israël zonder deze voorrechten te wachten? Zo moet door de gerichten, die voorafgaan, aan het volk zijn eigen gericht als zeker en nabij voorkomen.

2. En hij (Amos) zei: Alzo heeft Joël geprofeteerd (Joël 3:16). De HEERE zal a) brullen uit Zion, waar Hij Zijnen troon heeft boven de Cherubim, gelijk een leeuw, die op zijn buit losgaat, en Zijne stem verheffen uit Jeruzalem, zodat hemel en aarde voor den heiligen en rechtvaardigen Rechter beven. Deze bedreiging van dien Profeet Gods zal spoedig worden vervuld, en de woningen der herderen in de woestijn bij Thekoa, onder welke ik geleefd heb, zullen treuren, omdat zij van kudden beroofd zijn, en de hoogte van den zo vruchtbaren Karmelaan de Middellandse zee (1 Kon. 18:20) zal verdorren, zodat het gehele heilige land van het zuiden tot het noorden, het slechtste en het beste daarin woest zal zijn.

a) Jer. 25:30

Met zo krachtige en aangrijpende woorden vangt de eenvoudige toehoorder uit Thekoa zijne profetische redenen aan tot Israël en de omliggende volken. Jehova zal in de oordelen, welke door Juda en Israël, zowel als voor de afgodische volken aanstaande zijn, als met ene sterke

stem, even als een leeuw, wiens brullen angst en schrik verwekt, spreken met kracht en majesteit en macht. Het zal zijn alsof hij uit den tempel, op Zions top gebouwd, te voorschijn treedt, als Hij wrake komt doen over de goddeloze inwoners van Jeruzalem. Gelijk een herder treurt, die ziet hoe ten gevolge der brandende zonnehitte de grazige weiden verschroeien en versterven, zodat zijn kostbaar vee van gebrek en honger moet omkomen, zo zullen alle liefhebbers des Heeren wenen en rouwklagen over Zions verbreking, welke aanstaande is. (J. D. B. BROUWER).

Het is natuurlijk, dat alle kunstenaars in voorbeelden uit hun kunst spreken, en een ieder zijne gelijkenissen neemt uit hetgeen waarin hij leeft. De schipper en stuurman vergelijken hun droefheid met een onweder, hun verlies noemen zij ene schipbreuk, hun vijanden tegenwinden. Aan de andere zijde noemen zij geluk en vreugde een zachte koelte, gunstige winden of rustig water. Zo bezigt ook Amos, die een herder was, en niet in bebouwde landstreken, maar in woestijnen zich ophield, waar woedende leeuwen en verscheurende schapen te zien waren, uitdrukkingen, ontleend aan zijne omgeving.

Bij geen der Profeten vindt men beelden uit het landleven met zulk ene oorspronkelijkheid en levendigheid en in zulk een overvloed. Dit zien wij niet alleen in de talrijke vergelijkingen en eigenlijke beelden der fantasie, maar ook openbaart zich in de fijnste aderen van taal en voorstelling dit eigenaardige van levenservaring en aanschouwing.

De Profeet begint met een woord aan Joël ontleend om daarmee duidelijk te maken, dat de strafgerichten Gods zeker zullen komen, dat zij ontwijfelbaar zullen worden uitgevoerd.

En wanneer hij telkens weer al den nadruk er op legt, dat de HEERE het zegt, daarmee wil hij te kennen geven, dat het de aankondigingen zijn van Hem, die met Zijn volk een verbond heeft gesloten, maar welk verbond door het volk trouweloos is verbroken, en tevens dat het niet een mensenkind is die spreekt, maar Hij die zowel in Zijne beloften als in Zijne bedreigingen de Ja en de Amen is.

3. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen (Job 31:11) van Damascus, de Syrische hoofdstad, en om vier 1) zal Ik dat niet afwenden, maar de straf, die vervolgens bedreigd wordt, onherroepelijk over hen brengen; omdat zij onder hunnen koning Hazaël het land ten Oosten van den Jordaan, Gilead niet alleen veroverd hebben, maar de gevangene Israëlieten op gruwelijke wijze met ijzeren dorswagens hebben gedorst, en alzo op smadelijke wijze hebben ontvleest (2 Kon. 10:32 vv. 13:2. 2 Sam. 12:31).

1) Het is ene gewone wijze van spreken, een zeker getal voor een onzeker te gebruiken. Zo lezen wij Job 5:19 : In zes benauwdheden zal Hij u verlossen en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren. Zie ene dergelijke spreekwijze Spr. 6:16. Pred. 12:2. Micha 5:4. Zo worden één en tweemaal Ps. 62:12, twee en driemaal Job 33:29, ook gebruikt.

4. Daarom zal Ik een oorlogs-vuur in het huis het paleis van Hazaël zenden, dat zal ook de paleizen van Benhadad, die Benhadad I en II, de voorgangers van Hazaël, gebouwd hebben, verteren (1 Kon. 11:25).

5. En Ik zal den grendel der welbevestigde poorten van Damascus a) verbreken, en deze hoofdstad door een nu nog in de duisternis der toekomst verborgen volk, de Assyriërs, laten veroveren, en Ik zal uitroeien den inwoner uit Bikeat-Aven a) (= vlakte der ijdelheid), het dal der afgoden, waar de gruwelen van hunnen dienst zijn opeengehoopt, en dien, die den scepter houdt, den koning en zijn huis, uit Beth-Eden

2) (= huis van genot). Alzo zullen hij de verovering vorst en volk te zamen worden nedergehouden; en hetgehele volk van Syrië zal gevangelijk weggevoerd worden naar b) Kir

3) (= vesting, muur), zegt de HEERE 4).

a) Jes. 17:1 vv. Jer. 49:23 vv. b) 2 Kon. 16:9.

1) Waarschijnlijk Coele-Syrië tussen Libanon en Anti-Libanon met de hoofdstad Heliopolis, of het Syrische land ten westen van Damascus (Deut. 27:4).

2) Een koninklijke zetel, waar de koningen van Syrië een huis van vermaak bouwden; met andere woorden: alle hun aangename verblijfplaatsen en koninklijke lusthuizen zullen verwoest worden.

3) In de nabijheid van de rivier Kur, die met den Araxes in de Kaspische zee stroomt (Hoofdst. 9:7. 2 Sam. 8:6).

4) De letterlijke vervulling van deze bedreiging had ongeveer 50 of 60 jaren later plaats door Tiglat-Pilezer van Assyrië (2 Kon. 16:9).

Het zijn gene misdaden van gewonen aard, gene bijzondere daden van zedeloosheid, die op Syrië en alle volgende volken gewroken worden, om wier wil zij met den ondergang worden bedreigd, maar het is misdaad tegen het Heilige volk van God, die voortkwam uit haat tegen de eigenlijke roeping van het volk, en dus tegen den Heere zelve. Amos beschouwt deze als zwaarder dan de andere. De strafbaarheid daarvan wordt alleen dan verminderd, wanneer zij bedreven werd tegen God, die verborgen was, maar hier is die God, die Zich openbaarde, die in Zijn volk zichtbaar geworden is, het voorwerp van hunnen haat "Eveneens wordt ook aan Juda niet dit of dat, maar het verlaten van den levenden God, de dienst der dode afgoden gestraft. " Juist daardoor moeten deze voorzeggingen tegen buitenlandse volken niet zo als andere Israël tot vertroosting dienen, niet tot bewijzen van de liefde Gods jegens Zijn volk en van Zijne almacht, niet tot uitroeiing van vertrouwen op menschenkracht en mensenhulp. Zij moeten integendeel Israël tot de vraag opwekken: "Indien dit aan het groene hout geschiedt, wat zal dan aan het dorre geschieden? .

6. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van de Filistijnse stad Gaza (Joz. 13:3), die als hoofdplaats het meeste schuldig is, en om vier zal Ik dat oordeel der uitroeiing niet afwenden; omdat zij Mijn volk gevangelijk hebben weggevoerd met ene volkomene wegvoering, om het aan Edom, de aartsvijanden van Mijn volk over te leveren 1).

Deze gebeurtenis vinden wij in 2 Kron. 21:16 vv. De Filistijnen en Arabieren vielen in Juda, en voerden, onder andere gevangenen ook de vrouwen en kinderen van den koning Joram

weg. De Edomieten, die kort te voren van het Joodse rijk waren afgefallen, en welke Joram zich niet weer onderwerpen kon (2 Kon. 8:21 v. 2 Kron. 21:8-17 namen deze gelegenheid aanstonds waar, om de Joden te onderdrukken en te mishandelen. Vgl. 2 Kron. 28:18 Joël 3:7 vv.

7. Daarom zal Ik een krijgsvuur zenden in den muur van Gaza, dat zal hare paleizen verteren.

8. En Ik zal den inwoner uitroeien uit Asdod (Joz. 13:3) en dien, die den scepter houdt (vs. 5), uit Askelon; en Ik zal Mijne richtende hand alsdan nogmaals wenden, tegen Ekron, en het overblijfsel der Filistijnen uit al die vijandelijke verwoestingen, zo als de vijfde hoofdstad, Gath, zal vergaan, zegt de Heere HEERE.

De bedoeling is, dat wat als voorbeeld de bijzondere steden van het land wordt aangekondigd als straf, ieder van de vijf hoofdsteden, hun vorsten en het gehele volk treffen zal. Het nadrukkelijkst werd die profetie vervuld toen Nebubadnezar het land veroverde, en de steden verwoestte (Jer. 48:2 vv.).

9. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van de Fenicische hoofdstad Tyrus (Joz. 11:8), aan wier daden het gehele land zich mede schuldig maakte, en om vier zal Ik dat niet afwenden, omdat zij Mijn volk met ene volkomene wegvoering hebben overgeleverd aan Edom (Joël 3:7), en niet gedacht aan het verbond der broederen, waarin zij van vroege tijden af tot hen stonden dat afzonderlijk sedert David en Salomo met hunnen koning Hiram bestond (2 Sam. 5:1, 11).

1) Dit was geschied, ten tijde van den vromen koning Josafat, toen de Ammonieten en Moabieten met anderen, onder welke ook de Tyriërs geweest zijn, zonder enige oorlogsverklaring plotseling en verraderlijk enen aanval deden op het Joodse land. De Edomieten hebben ook wederom bij die gelegenheid den ouden wrok vertoond (2 Kron. 20:1 vv.).

10. Daarom zal Ik een vuur zenden in den muur van Tyrus, dat zal hare paleizen verteren.

Dit werd gedeeltelijk volbracht door Nebukadnezar, gedeeltelijk door Alexander den Grote (Jes. 23. Jer. 47).

Tot hiertoe bedreigde de Profeet alleen zulke volken, die met Israël in geen bloedverwantschap stonden, en Israël kon zulke gerichten nog altijd met vreugde te gemoet zien; maar nu keert hij zich tot drie verwante volken, en het gericht komt Israël meer nabij.

11. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Edom, en om vier zal Ik dat niet afwenden, omdat hij (Ezau zelf) zijnen broeder Jakob, met het zwaard heeft vervolgd, en zijne barmhartigheden verdorven; zijne natuurlijke liefde heeft verstikt, en dat zijn toorn eeuwiglijk verscheurt, en hij zijne verbolgenheid altoos behoudt; naar den aard van den vader handelden steeds de nakomelingen; zij koesterden steeds een onverzoenlijken haat tegen Israël.

12. Daarom zal Ik een vuur zenden in Theman (= zuideroord), ene der grootste steden in het land der Edomieten (Jer. 49:7. Num. 21:10 Job. 2:11), dat zal de paleizen van Bozra (= sterkte), de hoofdstad des lands (Num. 20:17), verteren.

Anderen nemen hier Theman als aanwijzing van het land der Edomieten zelf, en wij stemmen toe, er werd ook een landschap in Edom zo genoemd. In elk geval is ook hier de bedoeling dat hetgeen de grootste steden bedreigd werd, het gehele land en volk zou wedervaren. Over den onverzoenlijken haat der Edomieten tegen Israël om zijne hemelse roeping en de goddelijke belofte, en over de daarvoor gedreigde gerichten, zie Gen. 27:40 Jes. 34:5-17. Jes. 49:7-22. Ezech. 25 Obadja.

Zo is het ook geschied. Josefus verhaalt, dat Nebukadnezar, waarschijnlijk gedurende de dertienjarige belegering van Tyrus, de schromelijkste verwoestingen in het land der Edomieten heeft aangericht, hun sterkten vermeersterd en zich hun ganse rijk onderworpen heeft. Bij de wederkering der Joden uit Babel verkeerden de Edomieten nog in denzelfden staat van slavernij (Jer. 21:11, 12), en het blijkt niet, dat zij ooit het gebergte Seir, de oude woonplaats hunner vaders, wederom ingenomen hebben. Zij hebben zich wel in de zuiderdelen van Judea gevestigd, maar eindelijk zijn zij door de Chasmoneesche vorsten geheel ten onder gebracht, en gedwongen den Joodsen godsdienst te omhelzen (2 Makk. 10:15, 16).

13. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen der kinderen Ammons, ten oostzijde van den Jordaan, en om vier zal Ik dat niet afwenden; omdat zij de zwangere vrouwen van Gilead hebben opengesneden, om hun landpale te verwijden, gelijk zij dat ook ten tijde van den richter Jeftha beproefden.

Ten tijde van Jehu, koning van Israël, nam Hazaël, koning van Syrië, het gehele Overjordaansche land in, en onderdrukte het volk geweldig (2 Kon. 10:32, 33). Daardoor was het rijk der 10 stammen diep vernederd, en deze gelegenheid namen de Ammonieten, de oude vijanden van Israël, waar, om zich meester te maken van het vruchtbare Gilead, hetwelk nabij hun grenzen gelegen was, onder het plegen van ongehoorde wreedheden aan de ingezetenen.

14. Daarom zal Ik een vuur aansteken in den muur van hun hoofdstad Rabba (Num. 21: 30)), dat zal hare paleizen verteren, met een gejuich ten dage des strijds, een geschreeuw der vijanden bij het bestormen der stad aangeheven, met een onweder ten dage des wervelwinds, een vijandelijken storm tegen de muren.

15. En hunlieder koning {1} zal gaan in gevangenis, hij en zijne vorsten { } te zamen, zegt de HEERE.

{1} Of Milchom, of Moloch, de afgod der Ammonieten, want dat betekent het woord even zo wel als "koning. " Ik denk dat de Profeet beide beoogt; hun God zowel als hun koning zou gevangelijk weggevoerd worden, gelijk overwinnaars gewoon waren te doen (1 Sam. 5:2. Jes. 46:2).

{2} Edelen en dienaars van staat, die den koning opwachten, of priesters en bedienaars van den afgod. Men kan beide hieronder verstaan, en dat de ondergang van hunnen godsdienst, zowel als van den staat bedoeld en voorspeld wordt.

3) Ook deze bedreiging is blijkbaar vervuld. De Ammonieten hadden mede de hand in de gruwzame zamenzwering van Israël tegen het leven van Gedalia, welken de koning van Babel tot landvoogd gesteld had in Juda (Jer. 40:14). Nebukadnezar zond daarom zijnen veldoverste Nebuzaradan in het land der Ammonieten, die Rabba veroverde, den toenmaligen koning Baälus met de meeste aanzienlijken gevangelijk wegvoerde, en het land te vuur en te zwaard verwoestte (Josefus Antiq. X. 11). Naderhand zijn de Ammonieten enigermate hersteld, zodat zij de herbouwing van Jeruzalem wederstonden. Maar de Makkabese vorsten, Judas en Jonathan, versloegen de Ammonieten en verwoestten sommige van hun steden (1 Makk. 5:5, 6, 7, 28); vervolgens hebben Johannes Hyrkanus en zijn zoon Alexander bijna het gehele rijk der Ammonieten ten onder gebracht (Josefus Antiq. Jud. XII 13). Eindelijk zijn de overgeblevenen onder de Arabieren vermengd en versmolten.

Zie den Heere der heirscharen, de volken roepende om rekenschap te geven van hunnen haat tegen Christus en Zijn volk. Gedurende al de eeuwen heeft die verbittering tegen des Heeren erfdeel en uitverkorenen bestaan. Welke ontzagwekkende gevolgtrekkingen zijn daarin besloten! Wanneer de Heere met Zijne vijanden afrekent hoe ontzaglijk zijn dan Zijne oordelen! .

HOOFDSTUK 2.

BEDREIGING VAN STRAFFEN OVER MOAB, JUDA EN ISRAËL.

1. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Moab, aan de oostzijde der Dode zee, en om vier zal Ik dat niet afwenden; omdat hijkort na den oorlog van Joram, koning van Israël, en Josafat, koning van Juda, tegen hun land (2 Kon. 3) de beenderen des konings van Edom, die toen aan Juda onderworpen was mede den krijg voerde, uit zijn graf heeft genomen, entot stof even als kalk verbrand heeft. Zo wilden zij door het schenden van den dode nog hun wraak aan Edom en daardoor aan het volk Gods koelen (2 Kron. 23:16).

Voor korten tijd is in het oude land der Moabieten een grote zwarte steen gevonden, die een hoogst gewichtig opschrift bevat in de Fenicische taal, afkomstig uit de negende eeuw vóór Christus. Dit geeft een verhaal over dien oorlog van Joram en Josafat in verbond met den koning van Edom uit den mond van den toenmaligen koning van Moab, die zich Mesa noemt. Deze is dezelfde, die zijnen zoon op de muren van zijne hoofdstad Kir-Hareset aan zijnen afgod Kamos offerde. De steen is, helaas door de Bedouïnen in stukken geslagen, voordat men een volledig afdruksel van het opschrift kon nemen. De brokstukken werden door den Fransen consul te Jeruzalem, Clermont, en den Engelsen kapitein Warren naar Jeruzalem gezonden en de letters bij elkaar gevoegd. Wat daaruit bekend is, bevestigt het bericht over dezen oorlog in 2 Kon. 3 volledig tot in bijzonderheden. Daardoor wordt ook het geschiedkundige van de in ons vers genoemde gebeurtenis bewaarheid. Ook wordt Keriôth door het opschrift als ene hoofdstad van Moab genoemd. (vgl. 2 Kon. 3:5).

2. Daarom, om dien hoon, Mijn volk aangedaan, zal Ik een vuur in Moab zenden, dat zal de paleizen van Keriôth, ene van de hoofdsteden van Moab (Jer. 48:24), ook wel alleen Kir genaamd (Jes. 15:1) verteren, en de volksstam Moab zal sterven met groot gedruis van wapenen, met gejuich der krijgsknechten, met geluid der bazuin.

3. En Ik zal den rechter, den koning van Moab, uit het midden van haar uitroeien, zodat zij geen volk meer zijn, en al hare vorsten zal Ik met hem doden, zegt de HEERE.

Het is zeer waarschijnlijk, dat de Assyrische koning Salmanassar, toen hij tegen het rijk der tien stammen optrok, om het uit te roeien, eerst de Moabieten overvallen heeft, hun steden ingenomen en hun land verwoest, om van achteren veilig te zijn. Naderhand hebben de Moabieten zich enigermate hersteld, maar Nebukadnezar heeft hen, vijf jaren na het verwoesten van Jeruzalem, geheel en al ten onder gebracht (Jozef. Antiq. Jud. X, 11). Eindelijk zijn zij door Alexander Janneus nog eens verslagen en vervolgens onder de Arabieren versmolten.

4. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Juda, en om vier zal Ik dat niet afwenden, al is het in 't bezit van het heiligdom en den koningstroon van David; omdat zij de wet des HEEREN verworpen, en Zijne inzettingen, de bijzondere geboden van den in de wet geopenbaarden wil Gods, niet bewaard hebben, en hun leugen, hun nietige, gelogene

afgoden, hen verleid hebben, die reeds hun vaders bijna zonder tussenpoos sedert den tocht door de woestijn hebben nagewandeld.

De versmading van Gods woord is de grootste zonde van de Kerk, die vergeleken mag worden bij de verschrikkelijke zonden van anderen, als zijnde een grote zonde in zich zelf, om het gezag van den groten God te verachten en ook de grote weldaden, die hen worden aangeboden op de gehoorzaamheid aan Zijn Woord, als ook een droeve verzwarende van alle hun overtredingen en zonden.

Hierom wordt Juda, in plaats van die wrede zonden der heidenen, inzonderheid hiervan beschuldigd, omdat zij de Wet des Heeren hebben verworpen.

Hier bepaalt God bij de hoofdzonde van Juda, waar uit alle de andere zonden zijn voortgekomen, n. l. het verwerpen van Gods woord, den leugen liefhebben boven de waarheid.

Zowel onder het Oude als Nieuwe verbond is het daarom dat God uitroept: Tot de Wet en tot de Getuigenis. Wie Gods woord verwerpt, wandelt op den rand van den afgrond, die tijdelijk en geestelijk tot verderf voert.

5. Daarom zal Ik aan vuur in Juda zenden, dat zal Jeruzalems paleizen verteren, de gehele stad, en voornamelijk de plaatsen, van waar de afval van den levenden God uitgaat.

Ook bij Juda wordt niet deze of gene bijzondere daad van zonde op den voorgrond gesteld, maar alleen de ééne hoofdzonde genoemd, die de maat volmaakt. Bij de heidenen was deze hoofdzonde de vijandschap tegen God en Zijn volk; hier is het de afval van den Heere en Zijne geopenbaarde waarheid, als de bron van alle andere zonden, de zonde tegen het eerste gebod, waarin alle geboden vervat zijn. Zulk een afval was voor Juda ene des te zwaardere misdaad, daar het alleen verwaardigd was, om de waarheid en den zuiveren godsdienst te bezitten.

Nu kan de Profeet uit Juda ook de laatste schrede doen. Nu is hij aan zijn doel gekomen. Hij heeft als het ware een verschrikkelijk onweder zien optrekken over de volken, de donder rolt, de bliksems schieten, nu valt hier dan daar de verschrikkelijke straal, brandverwekkende, neer. Vreemde volken der heidenen zijn getroffen, verwante volken hebben het vernomen, zelfs Juda is niet verschoond: zal Israël vrij blijven? Thans wendt zich Amos tot dit, het schuldige hoofd, waarop het onweder doelt, is Israël.

6.

II. Vs. 6-16. De Profeet kondigt aan Israël, in denzelfden vorm als een der vroeger genoemde volken, het gericht als onherroepelijk aan, doch zo, dat hij de misdaad van Israël meer uitvoerig voorstelt. Eerst bestraft hij de heersende zonden van ongerechtigheid en verdrukking, van schaamteloze ontucht en misdadige verachting van God, als voorbeelden van gehelen afval van den Heere en van Zijne wet, die ene hoofdzonde, die de maat vol

maakt; vervolgens toont hij aan, hoe de zonden des te verschrikkelijker zijn, daar zij hun snode verachting te kennen geven van de hun door den Heere betoonde weldaden, en bedreigt hen eindelijk daarvoor met onontkoombare verdrukking.

6. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Israël, en om vier, waardoor zij de maat der zonden hebben vol gemaakt, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij, en in de eerste plaats hun rechters, den rechtvaardige, den onschuldig aangeklaagde, voor a) geld, dat zij van den aanklager ontvangen, en waardoor zij zich laten omkopen, veroordelen; bovendien verkopen zij den arme en den nooddrufte voor een kleinigheid, bijvoorbeeld om een paar schoenen, die zij den schuldeisers niet kunnen betalen; zij veroordelen hen, en wijzen hen als slaven toe, toepassende Lev. 25:39 (vgl. 2 Kon. 4:1).

a) Amos 8:6.

7. Zij zijn mensen, die er naar hijgen, die met duivelse begeerte vervuld zijn, dat het stof der aarde op het hoofd der armen zij; de vromen, die zonder aardse hulp alleen in hunnen God rijk en machtig zijn, zoeken zij door allerlei listen in ellende en druk te brengen, zodat zij van droefheid as op het hoofd strooien (Job 2:12); en den weg der zachtmoedigen, der stillen in den lande, die in ootmoed en overgave het lijden van dezen tijd dragen, en de toekomstige verlossing in stilte wachten, verkeren zij; door allerlei vijandige listen en vervolgingen zoeken zij hen ten val te brengen; en nog is er ene veel zwaardere misdaad onder hen, namelijk hun schaamteloze ontucht, de man en zijn vader gaan beide tot ene en dezelfde jonge dochter (Esth. 2:4), en schamen zich niet, noch over hun hoererij, noch over die verschrikkelijke bloedschande, die toch den dood verdient (Lev. 18:7, 15; 20:11). Die gruwelen doen zij in opzettelijken opstand tegen Mij, om door zulke verachting van Mijne geboden (Lev. 22:32. Jer. 34:16) Mijnen heiligen naam te ontheiligen. 1)

1) De Heere noemt hier de zonde bij name, inzonderheid die der rijken en machtigen, de gerusten te Sion en der zekeren op den berg van Samaria. Vooreerst dat men de armen, ellendigen, verdrukt, ja, niet uit zwakheid of gewoonte, maar met opzet, zodat men al zijn macht gebruikt om de armen, de zachtmoedigen, de ellendigen, het zo benauwd mogelijk te maken.

En vervolgens, dat men zich zelfs aan de zonde van bloedschande overgeeft, niet bij den tempel, zoals sommigen menen, maar in het algemeen, een zonde, die door den Heere ten uiterste vervloekt was.

Alle gevoel van recht en gerechtigheid was geweken, alle schaamte- en zedelijkheidsgevoel was opzij gezet.

8. En zij openbaarden ook overigens misdadige verachting van God, want zij leggen zich neer bij elk altaar, dat zij op de hoogten voor Mijnen naam hebben gebouwd, en houden offermaaltijden op de verpande klederen der armen, hoewel hun (Ex. 22:26) uitdrukkelijk is geboden den armen het uit nood verpande opperkleed vóór den nacht terug te geven, en niet op zulke panden te slapen (Deut. 24:12 vv.). Vooral hun onrechtvaardige rechters houden bij

die maaltijden drinkgelagen, en drinken den wijn der geboeten van het geld dat zij op onrechtvaardige wijze als boete oplegden, in het huis hunner goden, 1) namelijk te Bethel en Dan, waar zij Mij in eigenwilligen godsdienst onder beelden van stieren vereren.

1) Hier wijst de Heere aan hoe zij zelfs alle medelijden hebben uitgesloten en God openlijk tergen door aan de armen het opperkleed niet terug te geven, maar zelfs daarop hun drinkgelagen te houden, bij de altaren te Dan en Bethel.

Het was een openlijk spotten met alle rechten en inzetten des Heeren.

9. Ik daarentegen heb alles voor hen gedaan; Ik heb den a) Amoriet, en alle andere Kanaänietische volken, die vóór hen het land bezaten, door Mijne grote macht en heerlijkheid voor hunlieder aangezicht verdelgd, terwijl de verspieders hem voorstelden (Num. 13:32 vv.) als wiens hoogte was als de hoogte der cederen, en hij was sterk als de eiken. Hij is niet door uwe kracht overwonnen, maar Ik heb zijne vrucht van boven, en zijne wortelen van onderen verdelgd, zowel zijn vruchtdragenden kruin als stam en wortel, dus geheel en al.

a) Num. 21:24. Deut. 2:31. Joz. 24:8.

10. Ook heb Ik ulieden uit Egypteland opgevoerd; en Ik heb u veertig jaren in de woestijn geleid, opdat gij het land van den Amoriet erfelijk bezat, het als uwe beloofde erve in bezit zoudt nemen.

a) Ex. 12:51.

Amos noemt van de vele Kanaänietische volken alleen de Amoriëten, als de sterkste en gevaarlijkste, die daarom alle andere vertegenwoordigen, zo als ook in Gen. 15:16. Joz. 24:15.

11. En Ik heb sedert dien tijd u twee grote genadegiften verleend, door welke gij als volk van God en drager der zaligheid boven alle heidenen, waart verheven. Vooreerst heb Ik sommigen uit uwe zonen tot Profeten verwekt, 1) om u den raad en den wil van God bekend te maken, en ten tweede uit uwe jongelingen tot Nazireën, tot aan God gewijden (Num. 6:4), opdat gij aan deze ten allen tijde het doel uwer goddelijke roeping, om een heilig volk van God te zijn, duidelijk kon zien, en ook weten, hoe Ik zelf de kracht mededeel, om dat doel te bereiken; is dit niet alzo, gij kinderen Israëls? Waarlijk gij kunt het niet loochenen, spreekt de HEERE.

1) Zij hadden Profeten, die krachtige onderwijzers waren in de godvruchtigheid, Goddelijk aangeblazen, en gelast om Gods wil aan hen bekend te maken, hen aan te wijzen, wat Gode welbehaaglijk was, en wat Hem mishaagde, om hen te straffen voor hun fouten en hen te waarschuwen voor het gevaar, om hen te bestieren in hun zwaarigheden en hen te vertroosten in hun droefenissen. God verwekte hen Profeten, bemoedigde hen tot dat werk en gebruikte hen daarin. Het was ene ere op hun volk gelegd en op hun geslachten, dat zij hun eigene lieden hadden, die Gods boden tot hen waren, van hun eigen taal, geen vreemdelingen uit een

ander land gezonden, die zij konden verdacht houden, van vooringenomen te zijn tegen hen en hun land, maar zulken, die zij wisten dat hun het goede toewensten.

12. Maar gijlieden hebt u door die voorbeelden niet laten leiden tot ernstige heiliging des levens, maar aan de Nazireën wijn te drinken gegeven, gij hebt ze verleid om hun gelofte te verbreken; en gij hebt den Profeten geboden, zeggende: Gij zult niet profeteren, omdat het woord Gods u lastig is en u in uw zondig leven hindert (Hoofdst. 7:10 vv. Micha 2:6).

13. Ziet de straf voor zulk ene snode verachting van Mijne genade zal ook niet achterblijven. Ik zal uwe plaatsen drukken 1), gelijk als een wagen drukt, die vol garven is.

1) In het Hebr. staat: "een wagen, vol van zich zelf, " d. i. van zijn eigen last. De dorswagens werden gewoonlijk met steen of andere zwaarte belast, om door zo veel sterker drukking de graankorrels uit de aren te drijven. Het is dus ene allerzwaarste en bangste verdrukking, die hier den Israëlieten bedreigd wordt.

In het Hebr. Anoki meeik tachtheekem. Beter: Ik zal u nederdrukken. De Heere dreigt hier met krijgsvolk, hetwelk ook de dappersten onder hen zal neerdrukken. Overweldiging door de vijanden wordt hier geprofeteerd, vanwege de zonden des volks.

14. Zodat de anders snelle in 't vluchten niet zal ontvlieden van de vijanden, die Ik over u zend, en de sterke zijne kracht niet verkloeken maar integendeel zijnen moed zal voelen wegzinken, endie in den krijg anders een held was zal zijne ziel niet bevrijden, zal het leven niet behouden.

15. En die den boog handelt zal niet bestaan, zal geen stand kunnen houden, en die licht is op zijne voeten zal zich niet bevrijden; ook zal die te paard rijdt, zelfs de snelle ruiter, zijne ziel niet bevrijden, maar hij zal zowel als de anderen zich aan de woede der vijanden moeten overgeven.

16. En die anders de kloekhartigste onder de heldenis, zal te dien dage lafhartig en vol wanhoop zijne klederen in de handen van de vijanden laten, en naakt henenvlieden, om nog, ware het mogelijk, zijn leven te redden, zodat niemand onder u het gericht des ondergangs zal ontgaan, spreekt de HEERE.

Dat is zeker een harde bedreiging, waarop wij ernstig moeten acht geven. O dierbaar vaderland! hebt gij ook gene buitengewone weldaden Gods ontvangen? Zegt, is er een volk onder de zon, waaraan de Heere God grotere en heerlijker weldaden geschonken heeft en nog dagelijks schenkt dan aan u? Gij hebt Zijn zaligmakend, zuiver Woord en zijt wonderbaar uit de duisternis gered. God heeft u verscheidene getrouwe leraars gegeven en voortreffelijke, godvruchtige mannen in school en kerk. Gij hebt ook gehad deugdzame bestuurders, onderhouders der kerk, godzalige vorsten en verder voortreffelijke, wijze mensen in de steden. God heeft u gegeven velerlei wetenschap en kunst, vrede, en al wat tot onderhoud van dit tijdelijk leven kan dienen, ja veel meer dan dit, overvloed zelfs. Is het niet aldus? Wie wil of kan anders zeggen? Maar wat doen wij? Hoe gedraagt gij u daartegenover? Wat goeds is er

thans bij u? verachting van Gods woord en van getrouwe leraars, gerustheid, godslastering, trotsheid, pracht, overmoed, ongehoorzaamheid, ontrouw, verkwisting en misbruik der menigvuldige gaven Gods, overdaad, brasserij, onverzadelijkheid, eergierigheid en geldgierigheid, woeker, leugen, bedrog en allerlei duivelse gruwel heeft uw hart ingenomen en bezet. Daarom treft ook ons en zal ons treffen de toorn Gods, gelijk wij dagelijks voor onze ogen zien.

HOOFDSTUK 3.

DE ONDANKBAARHEID DER ISRAELIETEN MOET WORDEN GESTRAFT.

B. Nadat Amos in het voorafgaande als inleiding tot zijne voorzegging de zekerheid van het gericht, dat hen wachtte, heeft geprofeteerd, stelt hij nu in het tweede hoofddeel van zijn Boek, dat Hoofdst. 3-6 omvat, de rechtvaardigheid en noodzakelijkheid daarvan voor volgens de zonden van het volk. Ook hier geeft hij niet elke rede in het bijzonder weer, welke hij voor het volk op de verschillende tijden gehouden heeft, zo als men dat heeft besloten uit het driemaal herhaalde: "Hoor dit woord, " maar alleen de hoofdgedachte daarvan, zamengevat in ene vermaning tot bekering.

I. Vs. 1-8. In de eerste plaats wijst de Profeet aan, dat hij gerechtigd is, om aan het volk het gericht voor zijne zonden te voorspellen. De Heere toch heeft uit alle volken Israël tot Zijn eigendom verkoren, daarom moet Hij ook al de misdaden bezoeken. De aankondiging nu van deze straffen heeft Hij Zijnen Profeet opgedragen.

1. Hoor dit woord, dat de HEERE tegen ulieden spreekt, gij kinderen van Israël! namelijk tegen het ganse geslacht, tegen al de twaalf stammen, tegen het gehele volk, dat Ik uit Egypteland heb opgevoerd. Ook Juda zal een dergelijk lot als Israël ondergaan, wanneer het zich niet tot zijnen God bekeert. Alzo spreekt de HEERE: zeggende:

2. Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend met Goddelijke liefde 1) tot een vat Mijner genade gemaakt; daarom 2) zult gij niet een voorrecht hebben, dat gij boven anderen straffeloos zoudt mogen zondigen, integendeel zal Ik al uwe ongerechtigheden juist om die bijzondere genade, over ulieden bezoeken, opdat Ik u van alle vlekken der zonde reinige en tot een heilig vat van Mijne genade bereide.

1) Eig. "bekend", hetgeen geheel iets anders is, dan "gekend" De Heere kent aller mensen hart, Hij kent alle Heidenen. Bekennen is niet alleen een weten van anderen, maar een zijn in den ander, hetwelk ene overgave in liefde onderstelt, waarbij, alle vervreemding ophoudt, waardoor de een in den ander leeft en van het zijne mededeelt en zich te kennen geeft. De Heere, Israël bekennde, heeft met Israël een echtverbond gesloten, de kinderen Israëls, tot Zijne kinderen, tot Zijn eigendom gewijd, Zich in Israëls schoot geopenbaard, Zijne Goddelijke goederen, voor zo verre ze konden worden meegedeeld, hun ter erfgoed gegeven. Deze betekenis van het woord is in het N. T. ontwikkeld (vgl. Joh. 10:14. 1 Kor. 13:12 1Co). In het Hebr. is er slechts één woord voor bekennen, kennen, weten, ondervinden, en dit wordt nu eens in meer oppervlakkige betekenis, dan in dieperen zin gebezigd.

Hij, die waarlijk een ander liefheeft, vergeet zich zelven en leeft met zijn ganse gemoed in hem, en zo kent hij hem; ja liefhebben en kennen is een, en zonder liefde gene kennis. Daaruit nu volgt noodzakelijk, dat wanneer God, de Heilige, den mens, den onreine en zondige, bemint, Hij tengevolge van den drang, die in de liefde ligt, om het gekende voorwerp met het wezen van dien, die het kent, op het nauwst te verbinden, de zonde moet uitdelgen, en daarom de schuld door het louterende vuur der bestraffing moet tuchtigen.

Het kennen is hier in den zin te verstaan van erkennen, bekennen. God, de Heere heeft Zijn volk verkoren, een verbond met hen gesloten. Zijne genadige gemeenschap aan hen geschonken. Het duidt aan de aller innigste betrekking, die er op geestelijk gebied kan gedacht worden.

2) Wie veel ontvangen heeft, van dien zal veel geëist worden. Hoe groter de maat der genade is, des te groter is ook de straf, wanneer zij veracht en voorbijgegaan wordt.

3. Dat hoort gij wel is waar in uwe trotse gerustheid niet gaarne, en gij denkt, dat Ik geen recht zou hebben, om u des Heeren gericht aan te zeggen. Doch alle mijne woorden komen van den Heere. Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn 1)? Alzo ben ik uit Juda niet uit mijzelven gekomen, maar alleen op 's Heeren bevel, om u het gericht aan te kondigen.

1) Dit ziet zoals uit de latere verzen ook blijkt, op de verstandhouding tussen den Heere God en Zijn Profeet. De Profeet geeft daarmee zijn goddelijke roeping te kennen. Dat hij naar Bethel is gegaan, dat Hij spreken moet tot een volk, rijp voor het verderf, het is omdat God, de Heere, de woorden hem in den mond legt en de Profeet volkomen eenswillend is, om de strafpredikatie te houden. De Heere God had reden om te brullen als een leeuw, dewijl Israël zwaarlijk tegen Hem had gezondigd, en daarom moest de Profeet verkondigen wat Hij zeggen zou.

4. Zal een leeuw brullen in het woud, als hij genen roof treft, waarop hij wil losspringen? Zal ene jonge leeuw die reeds op roof uitgaat uit zijn hol zijne stam verheffen, tenzij dat hij wat gevangen hebbein zijne klauwen, wat hem niet meer kan ontgaan? Alzo zou de Heere u ook niet dreigen met het gericht, wanneer Hij u niet voor Zich zag als een volk, rijp voor het gericht, en zo gij niet reeds in Zijne macht waart, zonder Hem meer te kunnen ontgaan.

5. Zal een vogel in den strik op aarde vallen, als er geen strik voor hem is? Zal men den strik van den aardbodem opnemen, als men ganselijk niet heeft gevangen? Zo zoudt ook gij niet in 't verderf storten, wanneer uwe zonde u niet daarin stortte (Jer. 2:35), of meent gij misschien, wanneer het verderf rondwaart, het te ontkomen en zonder schade het te ontgaan (Jes. 28:25)?

6. Zal de bazuin in de stad geblazen worden, dat het volk niet siddere? zal het dan niet uit zijne gerustheid worden opgewekt, omdat het ieder bekend maakt, dat een gevaar of een ongeluk aanwezig is? Zo laat ook de Heere het onheil, voordat het komt, bekend maken, en de stem van Zijnen Profeet klinken, opdat een heilzame schrik onder het volk worde verwekt (Ezech. 33:1-5). Zal er een a) kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet, en als ene straf laat komen.

a) Jes. 45:7. Klaagl. 3:37, 39.

Van waar komt dus al het ongeluk in de wereld, alle plagen, gebrek en schade, alle verwoestingen en omkeringen in oorlog, pest, ziekten en andere droefenissen? Zijn het niet enkel openbaringen der Goddelijke gerechtigheid, die alzo het kwaad bezoekt? Het is daarom

een groot misverstand en valse toepassing van Gods gerichten, wanneer wij de schuld op anderen werpen, op iets anders dan den hemel. Wat is dat anders dan, even als de honden in den steen bijten.

Daarom is het niet genoeg dat men bij gewone plagen, als pestilentie, hongersnood en oorlog, of bij andere bijzondere plagen, als ziekte, armoede, ongeval en ellende, op menselijke middelen en natuurlijke oorzaken ziet, en zegt: Wanneer dit of dat beproefd of gedaan ware, zo zouden wij geholpen zijn, en waren wij niet in zulk ene ellende gekomen, maar het is als bij Jeremia Klaagl. 3:37-43.

Gij moet weten, dat u gene ramp kan overkomen, dan door beschikking of ten minste toelating van den Heere, wiens Profeet ik ben; en te gelijk, dat als Hij voorneemt u met rampen te bezoeken, geen ander god u zal kunnen redden.

Het kwaad der zonde is van onszelfen, het is ons eigen bedrijf, maar het kwaad der moeilijkheid hetzij persoonlijk of algemeen, is van God, en dat is Zijn bedrijf, welke ook de werktuigen mogen zijn. God is de voornaamst bewerker. Uit Zijn mond gaat het kwade en het goede.

7. Zo kondig ook ik u nu het ongeluk aan, dat van den Heere zal komen. Gewis de Heere HEERE zal geen ding doen, zal geen gericht over het volk brengen, tenzij Hij Zijne verborgenheid, Zijn verborgen raadsbesluit, aan Zijne knechten, de Profeten, geopenbaard hebbe, opdat zij het volk vermanen belijdenis te doen en zich te bekeren (1 Kon. 13:2).

Wij rekenen dit tot de grootheid der barmhartigheid, dat God nooit eerder de straffen laat komen, vóórdat Hij de wereld heeft laten waarschuwen.

8. De leeuw heeft gebruld, wie zou niet vrezen? Dit toch is een teken, dat hij zijn prooi wil bespringen. Wie zou dan ook niet moeten sidderen en beven voor het naderend gericht des Heeren (Hebr. 10:31)? De Heere HEERE heeft tot mij gesproken en Zijne raadsbesluiten bekend gemaakt, wie zou niet profeteren? 1) Kon ik de roepstem des Heeren tegenstreven? Daarom verachte mij niemand, al ben ik een arme herder van Thekoa. Ik ben toch de Profeet des Heeren, dien Hij heeft gezonden. Wee mij, wanneer ik Zijn woord wilde verzwijgen, maar ook wee het volk, dat op des Profeten woord geen acht wil slaan!

1) Gelijk er niemand is of hij vreest, als een leeuw brult, zo ook wanneer God zelf spreekt of gebiedt. Wat Profeet zal dan macht hebben om niet uit te spreken, wat God hem openbaart en hem ordonneert uit te spreken? Want indien de toorn eens leeuws zo verschrikkelijk is, hoeveel te meer de toorn van God? .

9.

II. Vs. 9-15. Nadat de Profeet op die wijze zijne roeping en die van alle Profeten heeft gerechtvaardigd, om de gerichten Gods aan het volk te verkondigen, spreekt hij nu zonder iets achter te houden uit wat de Heere over het zondige Israël heeft besloten. Daar Israël

verdrukking, geweld en misdaad heeft opeengehoopt, zal een vijand over het land komen, Samaria plunderen, zijne bewoners ombrengen, de altaren te Bethel vernietigen en de hoofdstad verwoesten.

9. Doet het horen, gij Mijne Profeten, roept de Heere, in de paleizen te Asdod, de stad der Filistijnen, en in de paleizen in Egypteland, en zegt: Verzamelt u, gij vorsten der Filistijnen en Egyptenaren, boven welke Mijn volk als boven goddeloze Heidenen zich zo ver verheven waant! verzamelt u op de bergen van Samaria (Jes. 28:1), die Samaria omringen, en ziet van daar in de straten der stad, en vooral in de paleizen van hare vorsten en groten, ziet de grote beroerten, den toestand van wanorde en openbaar geweld, in het midden van haar, en ziet de verdrukten binnen in haar, welk ene verdrukking der armen en zwakken daar is.

10. Want zij weten niet te doen, dat recht is, spreekt de HEERE: die in hun paleizen schatten vergaderen door geweld en versterking.

Niet alleen schatten door geweld en roof verkregen maar ook den roof en geweld als schatten vergaderen. Hier komt Paulus gezegde te pas: toorn vergaderen als een schat (Rom. 2:5).

11. Daarom, zo zegt de Heere HEERE: De vijand! en dat rondom het land! die zal uwe sterkte van u nederstorten, door welke gij op den top eens heuvels zo prachtig gelegen zijt, en uwe paleizen zullen uitgeplunderd worden, die met onrechtvaardig verkregen goed zijn vervuld.

12. Alzo zegt de HEERE: Gelijk een herder een niets betekenend stuk, twee schenkelen of een stukje van een oor eens schaaps uit des leeuwen muil redt, alzo zullen de kinderen Israëls gered worden bij den val en de plundering van Samaria, slechts ter nauwernood, en een zeer klein overblijfsel zal het leven behouden. Alzo zal het gaan met die wellustige groten des rijks, die daar zo zorgeloos en zonder zich om Gods gerichten te bekommeren zitten (wonen) te Samaria in den hoek van het kostbare, met elpenbeen opgelegde bed, en op de sponde 1) van de koets (liever: onder de damasten spreid 2) (der sponde).

1) Het woord "sponde" komt af van het Latijnse sponda = het onderstel van een bed of ledikant, ook rustbank, sofa.

2) Het Hebr. woord d'mesek betekent "damast." Deze, reeds in de oudheid kunstig geweven stof, waarmee ook nu nog de divans worden overtrokken, heeft zijn naam van Damascus, waar hij het eerst werd bereid.

De Heere God spreekt hier het oordeel uit over Samaria en het rijk van Israël. Samaria zal verwoest worden onverwacht en ongedacht, en er zal schier geen overblijfsel zijn.

Men leeft nu nog gerust voort, in ontucht en weelde, maar weldra komt de Heere om alles aan de plundering en verwoesting over te geven.

13. Hoort nog verder, gij heidense vorsten der Filistijnen en Egyptenaren, en betuigt in het huis Jakobs, legt nu dan als het komt getuigenis af tegen het huis of volk van Jakob, d. i. tegen

het ganse Israël, dat de straf, welke Ik over Samaria wil brengen van wege de grootheid zijner zonde, en die Ik u vooraf aankondig, ene volkomene rechtvaardige is en van Hij komt, spreekt de Heere HEERE, de God der heirscharen, die als Koning der hemelse legerscharen werkelijk de macht bezit om Zijne bedreiging waar te maken.

14. Weet, dat Ik ten dage als Ik Israëls overtreding over hem bezoeken zal, ook bezoeking zal doen over de afgodische altaren van Beth-el, de bron, uit welke het verderf over het volk is gekomen; en de hoornen des altaars waarin de betekenis van het altaar ligt uitgedrukt (Ex. 27:2) zullen worden afgehouden, en zullen ter aarde vallen.

Die tot het altaar vluchtten en de hoornen daarvan aangrepen, vonden daarin een heiligdom (1 Kon. 2:28); deze zouden dan niet kunnen beveiligen.

15. En Ik zal verder in de hoofdstad Samaria beide het winterhuis met het zomerhuis slaan; alle koninklijke en vorstelijke paleizen zullen tot puinhopen worden; en de elpenbenen huizen, de woningen, die in de kamers aan de muren en op den grond met elpenbeen zijn ingelegd (1 Kon. 10:15), waarin zo veel onrechtmatig verkregen goed is opeengehoopt, waarin zoveel wellust is gepleegd, zullen vergaan, en de grote huizen, de woningen der groten (of vele huizen) zullen een einde nemen, spreekt de HEERE.

1) Gods handelingen met de Joden leert ons dat de zulken, welke God het meeste door Zijne gunsten onderscheidt, het zwaarste gestraft worden, wanneer zij trouweloos bevonden worden. Amos leert ons dat den menschen geen kwaad overkomt, dan dat van God komt. Dit moest ons met een heilzame vreze voor God vervullen en ons doen belijden, dat alle de kwaden en alle de rampen, welke den mens overkomen, de bestellingen der Voorzienigheid zijn en dat zij Gods rechtvaardigheid in alle dingen moeten verbeiden en ons in Zijn wil indringen.

De vervulling van deze bedreiging begon bij de verovering van Samaria door den Assyriër Salmanassar (2 Kon. 17:5 vv.).

HOOFDSTUK 4.

BEDREIGING TEGEN DE OVERSTEN IN ISRAEL.

III. Vs. 1-13. Eerst gaat Amos nog verder voort de zonden van het volk te bestraffen, die God tot straffen noodzaken, en wel richt hij zich tot de vrouwen van Samaria. Vervolgens stelt hij de nietigheid van den godsdienst des volks voor. De Heere heeft reeds om den afgoden- en beeldendienst vele straffen over Israël gebracht, zonder dat het zich tot Hem had bekeerd. Hij zal daarom voortgaan het te kastijden, totdat het leert Hem te vrezen.

1. Hoort dit woord (Hoofdst. 3:1), gij koeien, gij rijke, weelderige vrouwen van Basan! gij, die op den berg van Samaria zijt, die de armen verdrukt door allerlei afpersingen, tot welke gij uwe mannen noodzaakt, opdat gij uwe lusten zoudt kunnen bevredigen, die de nooddruftigen verplettert; gij, die ieder in 't bijzonder tot hunlieder heren zegt: Brengt aan, verschaft ons middelen, opdat wij drinken.

2. Daarom zal ook zeker het gericht over u niet uitblijven, want de Heere HEERE heeft gezworen bij Zijne Heiligheid, die uwe ongerechtigheid niet kan dulden, dat er, ziet, dagen over ulieden zullen komen, dat men u uit uw zwelgend leven, uw element, gelijk vissen uit het water, zal optrekken met haken, en uwe nakomelingen (have en uw overblijfsel) met vishaken.

3. En gij zult in plaats van door de poorten, die thans verwoest zullen zijn, door de bressen uitgaan, die bij de verovering zijn ontstaan, een ieder in stomme wanhoop voor zich henen, zonder dat gij rechts of links moogt zien; en gij zult hetgeen in het paleis is, wegwerpen 1), spreekt de HEERE.

1) In het Hebr. Wehisjlaktèna haharmona. Beter: en gij zult weggeworpen worden naar Hermon henen. Zo vertaalt ook Luther e. a. Het is moeilijk te verklaren, wat de Profeet hiermede wil zeggen. De Heere God spreekt hier evenwel ontegenzegglijk van het land der ballingschap.

4. Komt te Bethel, alle gij inwoners van het rijk van Israël, en overtreedt door uwe afgoderij te Gilgal, op de door u gekozene plaats der valse godsverering op het gebergte van Efraïm (Joz. 9:6. Hos. 4:15; 9:15; 12:12. 5:5), maakt des overtredens veel, en brengt wat Mij aangaat, uwe slacht- en dankoffers des morgens, iederen morgen, uwe tienden om de drie dagen 1), doet in beide opzichten veel meer dan de Heere in Zijne wet voor den waren godsdienst heeft bevolen, namelijk één brandoffer op elken dag, en de tienden elk derde jaar. (Num. 28:3. Deut. 14:28; 26:12).

1) De Heere God spreekt hier op ironische wijze om Israël aldus te wijzen op zijn grote schuld, maar ook op het schandelijke en schadelijke van zijn doen en laten. Was het woord der vermaning te vergeefs geweest, daarom komt de Heere nu met Zijn goddelijke wraak.

5. En a) rookt, verbrandt in uwen onheiligen verstandelozen ijver op het heilig brandofferaltaar van het gedeseemde een loffer, hoewel de Heere (Ex. 7:12 vv.) uitdrukkelijk heeft geboden, dat de bijkomende gave tot een dank- en loffer op het altaar alleen uit ongezuurde koeken mag bestaan, daarentegen gezuurde koeken (Lev. 2:11) nooit, op het altaar mogen worden gebracht, maar alleen voor den maaltijd, die op het dankoffer volgt, door de priesters en offeraars mogen gebezigd worden. En roept vrijwillige offers uit, doet het horen; roept in tegenspraak met het wezen dezer offers de mensen op, dat zij zulke geloften van offeranden, die alleen aan de vrijwillige liefde en dankbaarheid zijn overgelaten, brengen zullen en moeten (Lev. 22:18 vv. Deut. 12:6); want alzo hebt gij het gaarne. Zulk ene zondige dwaasheid volbrengt gij met al uwen ijver, en gij meent daardoor des Heeren genade en welbehagen te kunnen verdienen, gij kinderen Israëls, spreekt de Heere HEERE.

a) Lev. 2:1, 15; 7:13.

Het is bittere ironie tegen het onverstand van Israëls onverstandigen ijver bij hunnen godsdienst te Bethel, Gilgal en op andere plaatsen, deels door oude heilige herinneringen gewijd, gedeeltelijk door afgodendienst en beeldendienst ontwijfd, welke uit deze woorden spreekt. In den dagelijkschen godsdienst moesten vóór alles brandoffers tot verzoening des volks worden gebracht. Eerst op grond der daardoor verworpene vergeving der zonde was den Heere het slacht- en dankoffer aangenaam. De Israëlieten hadden echter het begrip van de noodzakelijkheid des brandoffers vóór andere offeranden geheel verloren, en brachten volgens den wens der wereld en van het natuurlijke hart, alleen dankoffers. De Profeet wil echter in vs. 4 ganselijk niet beweren, dat werkelijk te Bethel en Gilgal dagelijks dankoffers moesten gebracht worden, en iederen derden dag de tienden gegeven. De zin is: wanneer gij werkelijk zo onverstandig en boven de voorschriften der Wet ijvert, zo zoudt gij daardoor uwen afval van den levenden God slechts verergeren.

6. Met dat alles zult gij nooit de oordelen Gods afwenden. Daarom heb Ik ulieden ook in vroegeren tijd dikwijls gezocht, en u gedrongen u tot Mij te bekeren. De eerste kastijding, die Ik over u bracht naar de bedreiging in Deut. 28:48, 57 was hongersnood. Ik heb u reinheid der tanden 1) gegeven in al uwe steden, en gebrek van brood in al uwe plaatsen: nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

1) Ten tijde van den Profeet Elia en naderhand in de dagen van den Profeet Eliza, heerste er onder de Israëlieten nijpende hongersnood, zodat er reinheid of ledigheid der tanden was in al hun steden en gebrek aan brood in al hun plaatsen (1 Kon. 17. en 2 Kon. 6:25). Er is geen twijfel aan, of de Israëlieten zijn meermalen met hongersnood bezocht, hoewel ons de geschiedkundige bescheiden daarvan ontbreken.

Reinheid der tanden is gelijkkluidend met gebrek aan brood. De Heere spreekt het hier derhalve uit, dat de eerste straf zal zijn een hongersnood, waarmee het volk zal worden bezocht.

7. Daartoe heb Ik ook als tweede kastijding droogte, gebrek aan water en misgewas over u gebracht, gelijk Ik u voorzegd heb (Lev. 26:19. Deut. 28:23). Ik heb den regen van ulieden

geweerd, den spaden regen, zonder welken de aren en graanvrucht niet krachtig kunnen gevormd worden, noch tot rijpheid komen. Ik deed dat, als er nog drie maanden waren tot den oogst, op het einde van Februari en 't begin van Maart, daar de oogst op het einde van April begint, en Mei en Juni duurt; En opdat gij te duidelijker zoudt zien, dat regen en droogte uit Mijne hand komen, heb Ik doen regenen over de ene stad, maar over de andere stad niet doen regenen: het ene stuk lands werd beregend, maar het andere stuk lands, waar het niet op regende, verdorde.

8. En er kwam onder u groot gebrek aan het onmisbare drinkwater: twee, drie steden, in welke de broden verdroogd waren, togenhalf versmacht en met onvaste en wankelende schreden om tot ééne stad, waar het geregend had, opdat zij water mochten drinken, maar zij konden niet genoeg vinden; zij werden niet verzadigd; nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

9. Ik heb ulieden, ten derde, gelijk Ik evenzeer den overtreders Mijner geboden vooruit gezegd heb (Deut. 28:22; 39 vv. 43), geslagen met brandkoren en met honingdauw; de veelheid uwer hoven, en uwer wijngaarden, en uwer vijgebomen, en uwer olijfbomen at de rups op; nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

10. Ik heb in de vierde plaats de pestilentie onder ulieden gezonden, gelijk Ik in Lev. 26:25. Deut. 28:60 gezegd heb, naar de wijze van Egypte; Ik heb uwe jongelingen door het zwaard gedood, door zware nederlagen van wege uwe vijanden, bijv. in de oorlogen met de Syriërs (1 Kon. 8:12; 13:3, 7), en uwe paarden gevankelijk laten wegvoeren; en Ik heb de stad uwer heirlegers, tengevolge der vele verslagenen zelfs in uwen neus doen opgaan, zodat gij duidelijk moest gewaar worden, wat oordelen uwe zonden over u hadden gebracht; nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

11. Ik heb eindelijk sommigen onder ulieden omgekeerdten gevolge der voorafgenoemde straffen, en als hoogste gericht ene verwoesting en uitroeiing over hen gebracht, gelijk God a) Sodom en Gomorra omkeerde, waardoor mede Zijne bedreiging (Deut. 29:22) vervuld is. Nog spaarde Ik u, die waart als een vuurbrand, dat uit den brand gered is; nog zal Ik u voor den gehelen ondergang bewaren door enen van Mij gezonden redder Jerobeam II (2 Kon. 13:5); nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE 1).

a) Gen. 19:24.

In dit vers wijst de Heere er op hoeveel bemoeienissen Hij reeds heeft gehad met zijn volk. Al de straffen en oordelen, welke Hij onder Zijn volk had gezonden hadden moeten dienen om het volk tot Hem terug te brengen, opdat zij zich zouden bekeren tot den levenden God.

Als God nog bemoeienis met personen en volken heeft zendt Hij Zijn oordelen uit, opdat er uit de diepte der ellende nog een roepen tot Hem zou zijn, en een zich wenden tot Hem, om redding en hulpe, na boete en berouw.

12. Dewijl nu al Mijne kastijdingen tevergeefs waren, en geen berouw of bekering konden teweeg brengen, daarom zal ik u alzo doen, o Israël! als enen bij wien de mate der zonde is vol geworden, en wien het gericht voor de deur staat, omdat Ik u dan dit doen zal, namelijk het zwaarste, zo schik u tot belijdenis, o Israël! om uwen God te ontmoeten. Houd u bereid om voor God, uwen Rechter, te verschijnen, en door ernstige verandering het hoogste gericht af te wenden.

De Profeet verzwijgt wat de Heere aan Zijn volk wil doen uit aandoening bij de vreselijke gedachte, die niet over zijne lippen wil. Uit het volgende kan men echter besluiten, dat dit oordeel van gehele verwerping is. Toch blijft de dreiging van dit ergste niet zonder een straal van hoop. Wij weten toch, dat de Profeten, ook wanneer zij het uitverkoren volk met den ondergang bedreigen, toch altijd het harde hunner aankondiging verzachten, omdat, hoewel ook verborgen, toch nog een klein zaad van godvrezende mensen over was. Schik u, zegt hij, om uwen God te ontmoeten, als wilde hij zeggen; "Hoewel gij het verdiend hebt, om vernietigd te worden, hoewel de Heere besloten heeft de deuren te sluiten, en u van alle zijden wanhoop wacht, zo kunt gij toch nog den toorn Gods stillen, schik u slechts om uwen God te ontmoeten. Maar zulk een ontmoeten sluit ene oprechte vernieuwing des harten in zich, waarbij de mens zichzelf mishaaft, zich met boetvaardigheid aan God onderwerpt, en ernstig om vergeving bidt.

13. Want zie, Hij is de Almachtige en Alwetende, dien gij niet zult ontvlieden a) en voor wien u ook niets kan verbergen. Hij is het, die de bergen formeert en den wind schept, en den mens door middel van Zijne Profeten bekend maakt wat zijne gedachte is, wat zijne gezindheden zijn, zodat Hij niet alleen de uitwendige handelingen, maar ook de meest verborgene bewegingen des harten doorzoekt en oordeelt (Hebr. 4:12). Hij is het, die den dageraad duisternis maakt, den allerbloeienden geluksstaat in een treurigen staat van rampen en ellenden verandert, en als de almachtige Beheerser der aarde op de hoogten der aarde treedt; in 't kort wat Hij is, duidt Zijn naam aan: HEERE Jehova, God der heirscharen, Beheerser van al het heil des hemels en der aarde is Zijn naam 1).

a) Hagg. 1:3.

1) Hier openbaart zich de Heere niet alleen als Israëls Verbonds God, maar bovenal als de God der ganse wereld, die heerst en regeert over alles.

Juist dat had Israël vergeten, dat had Israël niet bedacht en daarom zou het volk het ervaren, dat Hij machtig is om te redden, maar ook machtig om te verderven.

HOOFDSTUK 5.

KLAAGLIED OVER DEN VAL VAN ISRAËL, OM HET TOT BEROUW TE DRINGEN.

IV. Vs. 1-3. De beide hoofdstukken 5 en 6 vormen een bij elkaar behorend geheel van drangredenen, waarin de Profeet het volk nogmaals voorhoudt wat God daarvan eist, om daardoor duidelijk te bewijzen, dat het gedreigde gericht van den ondergang welverdiend is en onafwendbaar, om daardoor den onboetvaardigen zondaars hun gerustheid te ontnemen, en de valse steunsels weg te rukken, waarop zij zich verlaten. Aan het geheel laat hij als thema, dat de hoofdgedachten van hier daarop volgende strafreden bevat, een treurzang voorafgaan (vs. 2) over den diepen val der dochter Israëls, die gelijk hij er in vs. 3 verklarend bijvoegt zo verschrikkelijk zou zijn, dat niemand daaruit zou kunnen redden. Nauwelijks het tiende gedeelte zou overblijven in het nabijzijnd onweder, dat over het gehele land zou losbarsten. Ook in deze strafrede (Hoofdst. 5 en 6) wendt zich Amos hoofdzakelijk tegen de tien stammen van Israël, wien hij herhaaldelijk ondergang en wegvoering aankondigt, maar tevens richten zich zijne woorden ook tot het gehele Israël der 12 stammen. Even als reeds in Hoofdst. 3:1 en 6:1 roept hij een wee uit ook over de trotsen op den Zion, zodat Zijne gehele voorzegging ook tevens op het rijk van Juda ziet, waaraan hij bij gelijke verzondiging hetzelfde lot als aan het noordelijk rijk voor ogen houdt.

1. Hoort dit woord, dat Ik voor ulieden, de tien stammen van het Noordelijk rijk, ophef, namelijk een klaaglied als over ene reeds gestorvene, o huis Israëls!

2. De jonkvrouw Israëls, die naar hare hoge Goddelijke roeping door niemand zou worden overweldigd, alleen haren God zou toebehoren en Hem dienen, is gevallen, zij zal niet weer opstaan; zij is verlaten, nedergestort op haar land door de vijanden, die het gericht Gods aan haar volvoerden; er is niemand, die haar opricht 1).

1) De jonkvrouw Israëls of liever de jonkvrouw van Israël (d. i. de inwoners van Samaria en het Rijk van Israël) zal vallen n. l. door het zwaard der vijanden en zó vallen dat er geen opstaan meer mogelijk is. In dit klaaglied wordt de algehele verwoesting door de vijanden blootgelegd en aangetoond, opdat er nog zou zijn een terugkeer tot den God der vaders.

De Heere houdt aan, totdat het ten leste blijkt dat er van geen genezing meer sprake is.

Zover het klaaglied; het volgende verheldert en rechtvaardigt nu zijnen inhoud.

3. Want, zo zegt de Heere HEERE: De stad in Israël, die uitgaat met duizend gewapende krijgsliden, om den vijand terug te drijven, zal honderd overhouden, en die uitgaat met honderd zal tien overhouden, in het huis Israëls.

Niemand verschrikke te zeer voor ene grote menigte, die tegen hem is, God kan haar spoedig zeer klein maken.

4.

V. Vs. 4-12. Op deze korte voorlopige aanwijzing omtrent het Klaaglied volgt nu de uitvoerige aanwijzing, dat Israël rijp is voor het gericht, omdat dit het tegendeel doet van datgene, wat God van Zijn volk verlangt. God eist Hem te zoeken en den afgodendienst te laten varen om te leven. Israël daarentegen verandert het recht in ongerechtigheid zonder den almachtigen God en diens gericht is vrezen. Dat dwingt God ten oordeel te komen.

4. Want zo zegt de HEERE tot het huis Israëls: Zoekt Mijmet hartelijk berouw en oprechte boete van ganser harte, en leeft 1), Zo gij Mij zoekt zult gij Mij vinden, en daardoor reeds op aarde gerust en gelukkig leven, en het ware eeuwige leven verkrijgen (Jes. 55:6 vv.).

1) Zij die goederen zoeken, welke vergaan, zullen met hen vergaan, maar zij die den levenden God zoeken, zullen met Hem leven: Gij zult verlost worden van de dodende oordelen, waarmee gij bedreigd wordt. Uw volk zal leven, zal hersteld worden van zijn tegenwoordige kastijdingen. Uwe zielen zullen leven. Gij zult geheiligd en vertroost worden en voor eeuwig gelukkig gemaakt. Gij zult leven.

God zoeken is niets anders dan Hem recht erkennen, gelijk Hij zich in Zijn woord en in Zijne werken geopenbaard heeft, Zich voor Hem verootmoedigen, Hem aanroepen in ware erkenning, geloof vertrouwen en belijdenis van den waren Messias, Zijnen lieven Zoon onzen Heere Jezus Christus en van Hem bidden en begeren vergeving der zonden en redding en verlossing van alle kwaad, en het leven verbeteren naar den wil Gods. Wie nu God also zoekt, die zal leven, d. i. hij zal allerlei weldaden en zegeningen van God ontvangen, beide innerlijk in genade, geloof en vertroosting, geduld en andere gaven des heiligen Geestes, en uitwendig in gezondheid, voedsel, vrede, rust en welvaart.

5. Maar zoekt Mij, waar Ik te vinden ben, in Mijn woord en Mijne wet, in den waren godsdienst en niet op de plaatsen van afgoderij, van valse, eigengemaakte godsdienst. Gaat naar Beth-El niet, en komt niet te Gilgal (Hoofdst. 4:4), en gaat niet over naar Berseba 1) in het Zuiden van het rijk van Juda, dat gij om de heilige herinneringen uit den tijd der aartsvaders (Gen. 21:31, 33; 26:24; 46:1 door afgodische verering van Mijnen naam hebt ontwijfd: want al wie naar Gilgal gaat zal voorzeker gevankelijk worden weggevoerd, en zal het bevestigen wat die naam Gilgal (= vertrek) zegt, en Beth-El zal voor zijne aanbidders worden tot een Beth Aven, d. i. ene plaats des verderfs, tot niet (Hos. 4:15).

1) De koningen van het rijk van Israël kozen opzettelijk voor hun afgoderij die plaatsen, welke door de aartsvaders waren geheiligd, zo als Bethel, Gilgal Gilead waren, ten einde de harten af te trekken van de eerst later gewijde stad Davids. Daardoor werden ook inderdaad vele vromen verlokkt, gelijk de godsverering met beeldendienst en heidense feesten gepaard, de vleselijk gezinden aantrok. Zulk een onreine eredienst was nu ook te Berseba in Juda gesticht.

6. Zoekt den HEERE en leeft 1) (vs. 4), opdat Hij niet in Zijn toorn doorbreke, in het huis van Jozef, den vader van Efraïm, den stamvader van den hoofdstam in het rijk van Israël, dat daarom ook huis van Efraïm of van Jozef wordt genoemd, en Hij daar zij als een vuur, dat

vertere, zodat er niemand zij, die het blusse in het land, welks hoofdheiligdom en hoofdzonde in Beth-El gelegen is, zodat het gehele land wel met dien naam kan worden genoemd.

1) In vs. 5 is gewezen op den valseh godsdienst der kalveren en daartegenover wordt hier gesteld de Almacht Gods, van dien God, die zich immer geopenbaard heeft, als hier onder (vs. 8 en 9) wordt aangeduid.

In het zoeken van God is alleen leven en vrede, geluk en welvaart, in het dienen van de afgoden of van de kalveren is alleen ellende en ongeluk.

Het rechte zoeken van Hem is dan ook afstand doen van alles, wat met Zijn dienst en de ere van Zijn Naam in strijd is.

7. Die het recht in alsem, in bitter onrecht verkeren, en de gerechtigheid ter aarde doen liggen en met voeten treden.

8. Gij wist het wel, dat de Heere de Almachtige is, dieplotseling verderf over u kan brengen. Hij is het, die als Schepper de helder schitterende sterren, het Zevengesternte der Plejaden in het sterrenbeeld aan den Oostelijken hemel, en den Orion, (Job 9:9 Job 38:31 1) maakt, en de doodschaduw, de ellende en de droefheid in den morgenstond, van heil en geluk verandert, en den dag als den nacht verduistert, die evenzo gemakkelijk het geluk verandert in smart; die de wateren der zee roept, en giet ze uit op den aardbodem 1), zodat zij tot een zondvloed worden en de goddelozen verderven. HEERE Jehova is Zijn Naam en in dien heerlijken, ondoorgrondelijken naam wordt Zijne macht en ernst, zowel als Zijne goedheid en genade voor mensen uitgesproken.

1) Hij kan tegenspoed in voorspoed en voorspoed in tegenspoed veranderen, zoals het Hem behaagt, en als Hij stilt wie zal den beroeren, en als Hij beroert wie zal dan stillen? En daarom is de kortste weg tot welzijn Hem te zoeken.

9. Wie zou Hem kunnen weerstaan, Hem, die Zich verkwikt door verwoesting over enen sterke (liever: die met spoed verwoesting over enen sterke doet komen), zodat de verwoesting komt over ene vesting 1). Zoudt nu gij, die op uwe sterkte en op uwe vestingen vertrouwt, Zijn gericht kunnen ontvlieden?

1) In het Hebr. Hammablig sjood al-aaz wesjood mibtsar jaboo. Beter Hij die plotseling verwoesting beschikt over den sterke en verwoesting over de vesting.

10. Zij haten in de poort bij de gerichtshandeling dengenen, die bestraft vanwege hun ongerechtigheden (Gen. 19:4), en hebben enen gruwel van dien, die oprechtelijk spreekt, die recht en waarheid voorhoudt.

Is er onder hen nog de een of ander, die in het gericht de zaak des rechts en der waarheid durft voorstaan, hij wordt van allen gehaat en verfoeid.

11. Daarom, omdat hij voor recht onrecht doet, den arme vertreedt zowel in het gericht als in het openbaar leven, en een last koren van hem neemt, waardoor gij u laat omkopen, en zonder hetwelk gij hun geen recht wilt doen, zo hebt gij zeker het oordeel Gods te vrezen. Gij hebt wel huizen gebouwd van a) gehouwen steen, prachtige woningen, maar gij zult gelijk Ik u reeds in Deut. 28:29, 30 gezegd heb, daarin niet wonen; gij hebt gewenste wijngaarden geplant; gij hebt die door ongerechtigheid verkregen, maar gij zult derzelver wijn niet drinken, uw land zal worden uitgeplunderd, en gij zult gevangelijk worden weggevoerd.

a) Zef. 1:13.

12. Want Ik weet dat uwe overtredingen menigvuldig, en uwe zonden machtig vele zijn; om uwe hoofdzonden, de ongerechtigheid in het gericht nog eens voor ogen te stellen, zij benauwen den rechtvaardige, degene die in godsvrucht en godzaligheid leeft; zij nemen tegen uitdrukkelijk verbod in de wet (Num. 35:31) zoengeldaan; zij staan dus toe dat rijke misdadigers en moordenaars zich van de straf loskopen, en verstoten de nooddruftigen, die niets kunnen betalen, om de bescherming voor hun onschuld en hun recht te kopen, in de poort, bij de gerichtshandeling. Door de rijkere worden zij overweldigd, en tegenover hen worden ongerechte onderdrukkers in het gelijk gesteld (Ex. 23:6. Deut. 16:19).

13.

VI. Vs. 13-17. Alle spreken en vermanen baat niet meer; alleen door oprechte bekering, liefde tot gerechtigheid en haat van het kwade zult gij u kunnen redden, anders zal diepe treurigheid over u allen komen, want Gods gericht is nabij.

13. Daarom, omdat gij zo diep in het verderf zijt gezonken, zal den verstandige, die weet, dat God zich niet laat bespotten, te dier tijd zwijgen, wie wijs is spaart zijne vruchteloze vermaningen en waarschuwingen, nu men toch geheel doof is voor het woord van God; want het zal een boze tijd zijn 1), een tijd van afval van God.

1) Boos vooral hierom dat de goddelozen niet meer gewaarschuwd willen wezen, niet meer van hun bozen weg willen afgemaand zijn. Daarom zou de verstandige, degene, die inzicht in de zaken heeft, die weet, onder wie hij leeft, zwijgen. Er komen tijden in het leven van volken en personen, dat alle vermanen vruchteloos is en dat daarom wie anders nog spreken zou, daarvan afziet, omdat het gericht niet meer te voorkomen is.

14. Toch laat Mijne liefde niet toe, dat Ik u niet nog weer zou vermanen. Zoekt den Heere in berouw en geloof; zoekt het goede, en niet het boze, niet den afval van Hem, opdat gij reeds nu veilig en gelukkig leeft, en het eeuwige leven moogt verkrijgen; en alzo zal de HEERE, de God der heirscharen, met ulieden zijn, en u van de vijanden en uit het gericht redden, gelijk als gij zegt, zo als gij uzelfen bedriegt alsof het Abrahams kinderen naar het vlees daaraan nooit zou kunnen ontbreken, en als kon die gedreigde straf u nooit treffen, omdat gij behoort tot het volk van God.

15. a) Haat integendeel het boze, en hebt lief het goede, en bestelt weer het recht, een rechtvaardig oordeel bij de handelingen des gericht in de poort (Gen. 19:1); misschien zal de HEERE, de God der heirscharen, als almachtig Redder met u zijn. In plaats van naar Zijne gerechtigheid met u te handelen, en u geheel en al te verdelgen, daar de mate uwer zonden vol is, zal Hij de straf, die u wacht, afwenden, en aan Jozefs overblijfsel (vs. 6), het kleine overschot, dat uit het gericht overblijft en zich bekeert, genadig zijn (Joël 3:5. Jes. 6:13).

a) Ps. 34:15; 97:10. Rom. 12:9.

16. Maar ach, Ik weet, dat al Mijne waarschuwingen en vermaningen tot bekering krachteloos zijn. Daarom, zo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de boven alles machtige Heere: Op alle straten van de hoofdstad Samaria en de andere steden van Israël zal rouwklage zijn over verslagenen, en in alle wijken zullen zij een geweën over de gruwelen aanheffen, en zeggen: Och! och! en zullen den akkerman van het veld roepen tot treuren om enen in zijn huis gestorvene, zodat de akkers onbebouwd blijven liggen, en rouwklage zal zijn bij degenen, die verstand van kermen hebben, namelijk bij de klaagvrouwen, die het zingen van klaagliederen over de doden verstaan (Jer. 9:16. Matth. 9:23).

17. Ja in alle wijngaarden, de plaatsen waar anders vreugde pleegt te heersen, zal rouwklage over de doden zijn; want Ik, de Heilige en de Rechtvaardige, de Sterke en IJverige, zal door het midden van u doorgaan. 1) Ik zal de goddelozen doden, gelijk Ik eens door Egypte ging, en het vonnis van het doden der eerstgeborenen aldaar ten uitvoer bracht (Ex. 12:12). Gij toch zijt van een begenadigd volk van God een verworpen Egypte geworden, zegt de HEERE.

1) Niet meer met gunst en genade onder u wonen. (ENG. GODGEL. GEN.).

1) Dit ziet op het doorgaan door Egypte, toen de Heere de eerstgeborenen sloeg. Israël is nu Egypte geworden. Het verbond is verbroken. God is Israël in een tegenpartijder verkeerd, en daarom zal Hij niet verschonen, maar Zich straffende tegenover Israël stellen.

18.

VII. Vs. 18-27. "Wee degenen onder u, " zo gaat de Profeet voort, om deze laatste bedreiging (vs. 17) uit te werken en hare reden te verklaren: die den groten dag des Heeren begeren: en menen, dat het voor hen een dag van redding zal zijn! Neen! hij zal het oordeel over u brengen. Uwe huichelachtige godsdienst kan den Heere niet verzoenen. Van den beginne af heeft zich Israël aan afgodendienst schuldig gemaakt; nu zal het tot straf naar Assyrië in ballingschap worden gevoerd.

18. Wee dien onder u, die des HEEREN groten oordeelsdag begeren, op welken de Heere, gelijk reeds Joël geprofeteerd heeft, over alle heidenen gericht zal houden, de Zijnen uit allen nood verlossen, tot macht en heerschappij van alle volken verheffen en met ere en heerlijkheid kronen zal! waartoe toch zal ulieden, die Hij niet voor de Zijnen kan erkennen (Joël 3:5), de dag des HEEREN zijn? Meent gij dat die dag u redding van uwe vijanden zal aanbrengen, alleen omdat gij uiterlijk tot het volk van God behoort? Neen, verlangt niet naar

dien dag; hij zal b) duisternis voor u wezen, vol onheil en verderf, en geen licht 1); hij zal u geen heil aanbrengen.

a) Jes. 5:19. b) Jer. 30:7. Zef. 1:15.

1) Omdat God te doen had met mensen van ene bedorvene gesteldheid, die noch door aanbiedingen van weldaden gelokt, noch door bedreigingen van oordelen verschrikt zullen worden, opdat zij Hem mochten zoeken, maar zich koesterden in zorgeloosheid door vele valse voorgevene en vermetele opvattingen, daarom verdedigt hij in het laatst van dit kapittel hun valse vertonen, opdat de bedreigingen diep in hun gemoederen mochten zinken en hen tot bekering brengen.

Op grond van Joëls profetie begeerde men den dag van 's Heeren wraak over de vijanden, maar men vergat dat er alleen ontkoming zou zijn voor hen, die den Naam des Heeren zouden aanroepen. Men bedacht dus niet dat die dag der wrake Gods ook hen zou treffen, die den Naam des Heeren verachtten en zich aan de afgoden hadden overgegeven. De Heere gebruikt nu verder een beeld uit het dagelijks leven, wanneer Hij voorstelt, dat wie meent uit het ene gevaar gered te zijn, op een ander stuit.

19. Hun, die in zulk ene vleselijke, onboetvaardige gerustheid den dag des Heeren nabij wensen, zal het zijn, als wanneer iemand vlood voor het aangezicht eens leeuws en hem ontmoette een beer; of dat hij kwam in een huis, en leunde met zijne hand aan den wand, om zich in een gevaar staande te houden, en hem beet ene slang, die in een spleet van den muur zich had verborgen, met haren dodelijken beet. Wie dus op dien dag het ene gevaar ontkomt, die zal in een tweede en derde geraken, en ook eindelijk den dood vinden; want overal, buiten en binnen, zullen dan de gevaren loeren op degenen, die aan het oordeel zijn overgegeven.

20. Waarom hoopt nog iemand uwer op dien dag? zal dan niet des HEEREN dag duisternis zijn en geen licht, voor u, die het kwaad en niet het goede zoekt? en donkerheid, zodat er geen glans aan zij?

21. Meent toch niet door uwen valsen godsdienst het dreigend oordeel te kunnen afwenden. Ik haat, Ik versmaad uwe Paasch-, Pinkster- en Loofhuttenfeesten, a) en Ik mag, daar uwe harten verre van Mij zijn, uwe verbodsdagen niet rieken; Ik heb een afkeer van uwe plechtige samenroepingen.

a) Jes. 1:11. Jer. 6:20.

22. Want ofschoon gij Mij brandofferen offert, mitsgaders uwe spijsofferen, Ik heb er toch geen welgevallen aan; zij zijn uitwendige werken zonder boete en geloof, waarmee gij gene genade bij Mij kunt verkrijgen; en het dankoffer van uwe vette beesten, al is het dat gij uwe dankofferen van mestkalveren brengt, mag Ik niet aanzien.

23. Doe, o volk! het getier uwer liederen van Mij weg, want zij zijn zonder geloof en liefde, hoe schoon zij ook klinken; ook mag Ik uwer luiten spel, daar het niets dan huichelarij is, niet horen.

Hoe velen zingen met den mond en zwijgen met het hart! En hoe velen zwijgen met de lippen en schreien met het hart! Maar het hart van den mens horen de oren de Heeren. Velen worden bij gesloten mond verhoord, en velen worden bij luid geschrei niet verhoord. Men moet met het hart bidden en spreken. Wat gij zingt met den mond, dat kome voort uit uw hart. Uw hart moet met den mond samenstemmen, anders moest gij niet denken, niet zingen.

24. Wacht niet de vervulling uwer valse hoop, maar laat het oordeel over uwen afval van Mij zich daarhenen wentelen als de wateren, en de gerechtigheid Gods in het straffen als ene sterke beek (Jes. 10:22).

De tekening is ontleend aan iets, hetwelk men meermalen ziet in bergachtige landstreken, dat namelijk de sneeuw, in het voorjaar smeltende, met zulk ene kracht van de gebergten stroomt, dat daardoor gehele beken geformeerd worden, welke alles overstromen. Het geeft te kennen, dat een gehele vloed van vreselijke oordelen het Joodse land overstromen zou, zodat er gene verberging of schuilplaats zou te vinden zijn.

25. Uw afval is diep ingeworteld en daarom hopeloos; van den beginne af hebt gij een afgodisch en trouweloos hart. Of hebt gij Mij veertig jaren, den tijd, dien hij (Num. 14:23 v.) sedert uw oproer te Kades moest rondzwerven, in de woestijn slachtofferen en spijsoffer, bloedige en onbloedige offeranden toegebracht, o huis Israëls!

26. Ja, gij droegt, in plaats van uwen waren Koning Jehova te vrezen, in plechtige optochten de tent van uwen god Melech rond, en den Kijûn, uwe beelden (of de stellaadje uwer beelden) namelijk: de ster uws gods, dien zij uzelfven hadt gemaakt.

De gedachte van het vers is, dat de Israëlieten enen afgod in de gedaante van ene ster in een huis of tempeltje geplaatst, op ene stellaadje in godsdienstige optochten hebben rondgedragen. Nu was de Egyptische afgodendienst, in 't bijzonder verering der zon als van de schitterendste ster, die licht, leven en groei veroorzaakte. Volgens Herod. (II. 42) waren Osiris en Isis de enige goden, die door alle Egyptenaren gemeenschappelijk worden vereerd. Osiris heet in Egypte Ra, d. i. zonnegod, en werd als de oorsprong aller koningen, als hoogste god en koning van alle goden beschouwd. Volgens Herodotus was het ook gebruikelijk kleine, gewoonlijk vergulde, met bloemen en op andere wijze versierde kapellen te maken, die bestemd waren om bij optochten een klein afgodsbeeld op te nemen en daarmee rondgedragen te worden. Diensvolgens is het hoogstwaarschijnlijk dat de sterren-god, dien de Israëlieten in de woestijn vereerden en in beelden belichaamden, geen ander was, dan de Egyptische Ra of Osiris; de tent en de stellaadje waren voor de bewaring en het transport der beelden van den sterren-god. Desgelijks was ook het gouden kalf, dat Israël bij den Sinai aanbad, niets anders dan ene navolging van den Egyptischen stier Apis, die eveneens ene afbeelding van den zonnegod Osiris was. Wat Amos hier van Israëls afgodendienst gedurende de 40 jaren in de woestijn zegt, heeft natuurlijk alleen Betrekking op de massa van het volk,

waarbij ook de besnijdenis achterwege bleef (Joz. 5:5-7), en de offerdienst steeds meer verviel, zodat eindelijk in 't geheel gene offers meer gebracht werden. Er bestonden zeker ook talrijke uitzonderingen. Hiermede komt overeen wat de 5 Boeken van Mozes over het gedrag des volks in het geheel gedurende dien tijd zeggen. "Behalve de verschillende grovere uitbrekingen van oproer des volks tegen den Heere, die daar omstandig zijn bericht, en duidelijk genoeg aantonen, dat het volk niet van harte aan zijnen God was overgegeven, worden ook sporen gevonden van openbaren afgodendienst. Daartoe behoort deels de verordening (Lev. 17) dat ieder, die een offerdier slachtte, dat tot den tabernakel moest brengen, terwijl daarbij gevoegd wordt, dat zij hun offeranden niet meer moesten brengen aan de Seïrim, dat zij nahoereerden (vs. 7), en verder de waarschuwing voor de aanbidding van zon, maan en sterren, dat gehele heir des hemels, waaruit men mag besluiten dat daartoe aanleiding geweest is. "

In Hand. 7:42 en 43 haalt Stefanus in zijne rede ons vers aan, en wel volgens de Griekse vertaling, die niet getrouw is, en op ene verkeerde opvatting van den Hebr. tekst berust. Dit doet echter aan de waarheid van deze plaats zijner rede geen afbreuk; want hij wil alleen den Joden bewijzen, dat zij altijd den Heiligen Geest hebben tegengestaan, en reeds in de woestijn het heir des hemels gediend hebben, en dit is in de Griekse overzetting juist uitgedrukt even als in den grondtekst.

27. Dewijl nu uw afval een zo diep gewortelde van ouds af toenemende is, daarom zal Ik ulieden gevankelijk wegvoeren, ver boven Damascus henen, die oude grens van het uwen vaderen beloofde land, zegt de Heere, wiens naam is God der heirscharen, en die macht heeft dezen Zijnen naam te bevestigen.

Gij zult verder uit uw land vervoerd worden, dan toen Hazaël, koning van Syrië, zovele Israëlieten gevankelijk wegvoerde naar Damascus (Hoofdst. 1:4), en gevolgelyk minder hoop kunnen scheppen van weer te keren. De koning van Syrië voerde de tien stammen gevankelijk naar Medië (2 Kon. 14:6).

HOOFDSTUK 6.

VERDERE BEDREIGING VAN STRAFFEN VAN WEGE DE ZONDEN VAN JUDA EN ISRAËL.

VIII. Vs. 1-14. Thans wordt het woord in 't bijzonder gericht tot de groten in het rijk van Juda en Israël. De Profeet roept een tweede "wee" over hen, de zorgeloze, weelderige vorsten, die verre er van om met die farizees gezinden den dag des Heeren nabij te wensen, in hun zelfzuchtige tevredenheid met het tegenwoordige aan geen Godsgericht geloven, en, onbekommerd over den naar hun mening nog verwijderden dag des Heeren in hunnen rijkdom zwelgen. Aan deze Sadduceese reinheid kondigt hij ondergang en algemene verwoesting van het rijk aan, daar haar gehele zoeken, vooral haar vertrouwen op hare eigene sterkte dwaas en verkeerd is.

1. Wee den gerusten te Zion 1), die God vergetende zich veilig wanen in het rijk van Juda, en den zekeren, die zorgeloos voortleven op den berg van Samaria; die de voornaamste, de stamvorsten zijn van de a) eerstelingen, de verhevensten der volken, van het volk, dat de Heere Zich tot een eigendom heeft verkoren, en tot dewelke die van het huis Israëls komen, om raad en beslissing in den strijd te verkrijgen; die dus als opvolgers van de eerste stamvorsten ten tijde van Mozes waren geroepen, als voorbeelden van ware godsvrucht het volk voor te gaan.

a) Exod. 19:5. Jer. 2:3.

Zij, die te Zion woonden, dachten dat ere en bescherming genoeg was voor hen, en dat zij daar gerust konden zijn van alle vreze des kwaads, omdat het een sterke stad was, wel bevestigd zo door de natuur als door de kunst. Wij lezen van Zions sterkten en hare bolwerken en omdat het ene koninklijke stad was, waar de stoelen des gericht des Huizes Davids waren.

Zij die te Samaria woonden, hoewel het geen heilige berg was, als Zion, vertrouwden nochtans daarop, omdat het de hoofdstad was van een machtig koninkrijk, en mogelijk ware het in nabootsing van Jeruzalem de hoofdplaats van deszelfs godsdienst en bij verloop van tijd kwam de berg Cherizim bij hen in al zo grote achting als de berg Zion ooit was.

Deze profetische redevoering van Amos is bepaald tot de aanzienlijken in Israël gericht, die, bouwende op de vastigheid en sterkte der door hen benauwde steden, van ramp noch gevaar wilden horen, of weten. De ijdelheid van hun vertrouwen blijkt in de heenwijzing op de steden der heidense volken, die niet minder groot en welvoorzien waren. Die groten onder het volk, die, allerlei wellusten dienende, den bozen dag verre stelden, zouden ervaren dat de Heere een gruwel heeft van hun hovaardij, en ze door gevankelijke wegvoering zal vernederen. Ja ook de zeisen des doods zal in die elpenbenen huizen op het ontroerendst woeden, zodat ze, hoe bevolkt ook, ten enenmale zouden uitsterven. En al vleide zich menigeen met de valse inbeelding, dat het zover wel niet komen zou. Amos snijdt die verwachting ten enenmale af met de beeldrijke vragen: "zullen ook paarden rennen op ene

steenrots, wier punt loodrecht omhoog steekt?" "Zal men daarop; " enkel steen als Hij is, "met runderen ploegen?" Zo onmogelijk het eerste, en zo hopeloos het laatste is, zo zeker is Israëls behoud ene afgesnedene zaak. Wie het waagt tegen God te strijden en het hart te verharderen, kan noch zal vrede hebben, maar ondervindt vroeger of later dat de Heilige in den hemel een rechtvaardige Wreker is. (J. D. B. BROUWER).

2. Gaat over den Eufraat naar Kalne of Stisifon aan den Tiger, in het land van Mesopotamië, de grote en bloeiende hoofdstad van het rijk van dien naam (Jes. 10:9. Gen. 10:10 en ziet toe; en gaat van daar naar Hamath aan den Orontes in Syrië, de grote en bloeiende hoofdstad van een zelfstandig rijk (Gen. 10:18. Num. 34:8), en trekt af naar Gath, die grote hoofdstad van het gehele land der Filistijnen, of zij wel beter zijn dan deze koninkrijken Israël en Juda, wier stamhoofden gij zijt, of hun landpale groter is dan uwe landpale 1). Ziet toch over welk een groot, heerlijk en hoog begenadigd volk gij tot vorsten zijt gesteld.

1) Een ontkennend antwoord wordt hier verwacht. De Profeet noemt drie beroemde en bij Israël bekende steden op, om daarmee op Israëls voorrechten en sterke positie te wijzen, maar ook om daarmee aan te tonen, dat al de sterkte en vastigheid, en uitgebreidheid niets zal baten en niet zal helpen, indien de Heere God de fiolen van Zijn toorn over zijn volk zal uitgieten. Er zijn er die menen, dat de Profeet op deze steden als reeds verwoest, wijst, maar dit ligt niet in het verband der zin en bovendien is het niet te bewijzen, dat een der hier genoemde steden reeds in de dagen van Amos verwoest was.

3. Gij, die ter geruststelling van uw geweten in uwe goddeloosheid den {a} bozen dag, den dag des gerichts en der straf van God b), verre stelt, en den stoel des gewelds nabij brengt 1) die hoe langer hoe meer ene heerschappij van geweld en ongerechtigheid opricht, die het oordeel Gods natuurlijk tengevolge hebben moet.

{a} Amos 5:18. b) Ezech. 12:27.

1) Men wilde er niet aan, dat de dag des toorns zou komen en ondertussen bedreef men allerlei geweld en onrecht, daardoor den dag des toorns verhaastende.

4. Die betonen God vergeten te zijn door hun zorgeloze zwelgerij en dronkenschap, en daar liggen op elpenbenen (met elpenbeen ingelegde Hoofdst. 3:15. 1 Kon. 10:18) bedsteden, en weelderig zijn, lang uitgestrekt liggen op hun koetsen, hun divans, en eten de lammeren van de kudde, en de kalveren uit het midden van den meststal.

In ouden tijd waren de Hebreëen gewoon bij den maaltijd te zitten (Gen. 27:19. Richt. 19:6. 1 Sam. 20:5, 24. 1 Kon. 13:19), desgelijks de oude Romeinen en Grieken in den heldentijd, en de oude Egyptenaren. Kinderen en vrouwen hielden die gewoonte, toen de mannen haar reeds verlaten hadden. Liggend te eten hielden de Romeinen voor vrouwen onwellevend, en ook bij de Israëlieten schijnt het niet te zijn voorgekomen. Daarentegen lagen bij de Perzen, gelijk uit Esther 7:8 blijkt, ook de vrouwen bij maaltijden aan de tafel aan. Eerst in lateren tijd werd het bij de Israëlieten onder de mannen gewoonte om aan tafel te liggen, in den beginne bij feestmaaltijden, later ook bij gewone. Men lag daarbij op kussens of divans (anakeisyai,

anaklinesyai) waarbij spoedig grote weelde in zwang kwam. Daar gewoonlijk 3 tot 5 personen op een kussen lagen, zodat zij op den linkerarm leunden, de voeten naar achteren uitstrekten, kwam de rechts liggende met zijn achterhoofd aan de borst van den buurman ter linkerzijde, welke plaats aan den geliefden vriend of gunsteling werd aangewezen (vandaar anakeisyai en tw kolw Joh 13:23; 21:20). De kussens voor drie personen heten triclinia, welke naam later meestal de bij elkaar voeging van drie kussens voor een gezelschap, dat middagmaal houdt en ook de eetkamer zelf betekent.

5. Die op het geklank der luit (1 Sam. 6:16) kwinkeleren, waarmee men gewoonlijk het wilde, hartstochtelijke gezang van allerlei lichtzinnige liederen begeleidt, en bedenken zichzelve instrumenten der muziek, gelijk David, maar niet om den Heere in den hemel met muziek en heilige gezangen te vereren (1 Kron. 23:5), maar om zichzelve tot nieuwen lust op te winden.

6. De voorvaderen brachten ten tijde van Mozes ter betoning van hunnen ijver voor den dienst des Heeren bij de inwijding van het altaar zilveren offerschalen (Num. 7:84) maar deze zijn het, die wijn uit schalen drinken, ter ere van hunnen afgod, en zich zalven met de voortreffelijkste olie, maar bekommeren zich niet over de verbreking van Jozef, over de bestaande ellende en het dreigende verderf van volk en rijk (Hoofdst. 5:6).

Verbreking van Jozef werd toen alles genoemd, wat den zegen, de genade, liefde en weldaden Gods omtrent Israël kon ophouden, verhinderen of wegnemen. En dit is het nog wat aan een land, ja aan elke ziel in 't bijzonder schade kan veroorzaken, namelijk de zonde. Alles wat de ware, godzalige welvaart, rust en blijdschap in God hinderlijk is, is zeker ene grote verbreking. Ach hoe velen zouden het zonder twijfel bij God in Zijne liefde beter hebben, dan zij het werkelijk genieten! Dat is toch ene grote verbreking, wanneer men zich daarom niet eens bekommert! Wie waarlijk voor zichzelve tot waar berouw begint te komen, bij dien komt zeker de ene droefheid na de andere; met ziet ook gaarne anderen gered, omdat men ondervonden heeft, hoe zwaar Gods toorn is. Van waar komt het dan nu, dat aan de minsten de gewone straffen en plagen ter harte gaan, en dat zo zeldzaam iemand er over denkt, hoe het algemene kwaad zou kunnen uitgeroeid worden? Van waar anders, dan omdat men voor zichzelve zo slecht zorg draagt. Daarom leeft alles zo gerust, alsof er geen gevaar ware.

Zij vernederen zich niet onder Gods slaande hand, en nemen niet ter harte de Goddelijke oordelen, die gebracht zijn over het koninkrijk van Israël, genoemd met den naam van Jozef of huis van Israël. De woorden zinspelen op den verdrukten staat van Jozef, toen hij door zijne broeders verkocht en naar Egypte gebracht werd.

7. Daarom zullen zij, die goddeloze vorsten, die nu het volk in zwelgerij voorgaan, nu ook zeer spoedig gevankelijk henengaan onder de vorsten, die in de gevangenis gaan, en het banket, het gejuich dergenen, die weelderig zijn, zal wegwijken; de gastmalen dier dartelen zullen ophouden.

8. De Heere HEERE heeft gezworen bij Zichzelve, bij Zijne heiligheid (Hoofdst. 4:2. Jer 51:14)(spreekt de HEERE, de God der heirscharen) Ik heb enen gruwel van Jakobs hovaardij,

van alles, waarop het volk der beide rijken zich verheft, van zijne ingebeelde grootheid en macht, en Ik haat in 't bijzonder zijne paleizen, waarin de vorsten zwelgen; daarom zal Ik de stad Samaria en hare volheid, al wat daarin is, overleveren aan de vijanden, die Mijn oordeel, de verwoesting, aan haar zullen volbrengen.

Op de paleizen zagen al de herhaalde bedreigingen in Hoofdst. 1 en 2. Amos is voornamelijk een boetprediker voor de hogere standen. Het is hem niet alleen te doen om den rijken en machtigen van zijnen tijd enen spiegel voor te houden, maar hij spreekt met het oog op deze de algemene wet van de goddelijke gerechtigheid uit. Wanneer de bewoners van schone, grote huizen in onze dagen zich aan gelijke zonden schuldig maken, zo zijn zij in een zelfde oordeel als Jakob en Jozef. Men behoeft slechte de namen te veranderen, en in plaats van Jakob Duitsland en in plaats van Jozef Oostenrijk of Pruisen of Beieren enz. te plaatsen. Nu is echter de schuld veel groter dan toen, want de eersteling der volken in Amos tijd kende Christus nog niet gelijk wij. Wat van het oordeel over Samaria waar is, dat kan ook op Jeruzalem worden toegepast, en is naar den profetischen geest waar van alle grote steden, die het land in zonde voorgaan. Het is de algemene waarheid, die de Profeet op het oog heeft, de waarheid, die hare geldigheid heeft voor alle tijden. Wat Samaria en Jeruzalem, wat Nineve en Babel hebben ondervonden, toen hare ure gekomen was, dat zullen op haren tijd alle andere grote steden, Londen, Parijs, Petersburg, Berlijn, New-york enz. op haren tijd ook ondervinden.

9. En het zal geschieden bij de verovering der stad, zo er enig aanzienlijk getal, bijvoorbeeld tien mannen in enig huis zullen overgelaten zijn, dat zij allen te zamen tot den laatsten sterven zullen.

10. En de naaste vriend van hem, die in een huis door het zwaard of de pest gestorven is, zijn naaste bloedverwant, op wien de plicht der begraving rust, zal een iegelijk van die opnemen, of die hem verbrandt, om de beenderen uit het huis uit te brengen, opdat zij niet door de gewone wijze van begraven de lucht door de grote menigte van lijken verpest worde (1 Sam. 31:12), en alsdan zal zeggen tot dien, die als de laatst overgeblevene bewoner van het huis binnen de zijden in de uiterste hoek van het huis is, waarheen hij gevlucht is, of hij zijn leven nog mocht redden: Zijn er nog meer bij u, die in leven zijn gebleven? En hij zal zeggen: Neen niemand. Zij zijn allen weg. Dan zal hij zeggen: Zwijg! want zij waren niet om des HEEREN naam te vermelden (liever: vermeld den naam des Heeren niet; roept Hem niet aan, opdat niet het oog van Zijnen toorn zich op mij vestige, en ook ik aan het oordeel des doods worde overgegeven).

1) De Profeet stelt hier den gruwel der verwoesting zeer aanschouwelijk voor. Allen schier zullen gedood worden. Een enkele zal slechts overblijven, en wanneer dan de naaste bloedverwant of de lijkbezorger komt om de lijken weg te nemen of te verbranden, dan zal deze tot degene, die zich ergens verschuild heeft, zeggen, hem vragen of er nog maar zijn overgelaten.

De lijken te verbranden was bij Israël geen gewoonte; maar er wordt hier van gesproken, dewijl er geen tijd zou zijn om te begraven, van wege de veelheid der verslagenen, en deze de lucht zouden verpesten, indien ze onbegraven bleven liggen.

11. Want ziet, Mijn volk! zegt God, de HEERE geeft bevelaan de vijanden, de werktuigen Zijner wraak, en Hij zal het grote huis, de paleizen slaan met inwatering, met scheuren, en het kleine huis met spleten. Het gehele volk, van allerlei rang, zal in de algemene rampen delen.

12. Hoe dwaas is het daarom, dat gij meent door uwe macht dit gericht te kunnen verhinderen; daar toch is alleen ware macht, waar ook recht en gerechtigheid is. Zullen ook paarden rennen op ene steenrots? Even zo min kan uit goddeloosheid ene macht voortkomen, die van de straffende gerechtigheid Gods redt. Zal men ook daarop, op de steenrots met runderen ploegen? Evenmin zal er bij u behoudenis zijn, want gijlieden hebt het recht in gal, in vergif, het beeld der dodende ongerechtigheid, verkeerd, en de vrucht der gerechtigheid, namelijk de onpartijdige rechtspleging, ingiftigen alssem.

Deze zinneprenten vertonen ons de hardnekkige onbekeerlijkheid der Israëlieten in weerwil van alle waarschuwingen en vermaningen. Hun harten waren als een rotssteen. Wanneer de profeten het volk waarschuwden en vermaanden deden zij even vergeefs en arbeid als dat iemand met paarden wilde rennen op steenrotsen, of ploegen op klippen.

13. Gij, die in uwe dwaasheid hij de heersende ongerechtigheid blijde zijt over hetgeen in Gods ogen een nietig dingis, namelijk over uwe sterkte, door welke, gelijk gij meent, uw koning Jerobeam II onlangs de Syriërs geslagen en de oude grenzen van het rijk versierd heeft; gij die zegt: Hebben wij ons niet door onze sterke hoornen verkregen; zijn wij niet door ons beleid en onze schrandereheid, door onze soldaten en paarden (1 Kon. 22:11) zo ver verheven dat wij ons wel tegenover onze vijanden kunnen verdedigen?

Een hoorn betekent dikwijls in de Schrift macht of gezag: de spreekwijze is ontleend aan de hoornen van ossen of stieren, waarin hun kracht bestaat.

Die hun vertrouwen in zichzelf stellen vertrouwen op een niets, daar zij in zich niets hebben, dat van enige betekenis is. De mens is desalniettemin zo dwaas en ijdel, dat hij meent, alles wat hij doet te doen door eigen kracht, terstond, zorgvuldigheid en bekwaamheid. Deze verblindende, die inzonderheid de wijzen van dezen tijd begeert, is bijna de gehele schuld van al het kwade, dat hun bejegt. (MAD. GUYON).

14. Want ziet (vs. 11), Ik zal uwen goddelozen hoogmoed spoedig te niet doen; Ik zal over u lieden, o huis Israëls! een volk, namelijk de Assyriërs als werktuig van Mijnen toorn verwekken, spreekt de HEERE, de God der heirscharen, wien alle legers tot vernietiging Zijner tegenstanders ten dienste staan; die zullen u lieden, zowel Israël als Juda, daar gij even schuldig zijt, drukken en geweldig benauwen, van daar men komt te Hamath, de uiterste grens van uw land in het noorden, tot aan de beek der wildernis, de zogenaamde Arabah el Ahsy, die het land der Edomieten van Moab scheidt, in het uiterste zuiden (Num. 20:17 #Nu 2 Kon. 14:25).

Men zij gewaarschuwd de harten niet te verharderen, want hen die in hoogmoed wandelen, weet God te straffen. .

Hij die de last over hen brengt is de Heere God der heirscharen, die mag en kan doen, wat Hem behaagt, die alle schepselen tot Zijn bevel heeft, en die, als Hij werk te doen heeft, geen gebrek zal hebben aan werktuigen om het werk te doen, hoewel zij het huis Israëls zijn, nochthans zal Hij tegen hen een volk verwekken, dat zij niet vreesden, maar vergeefs op gehoopt hadden. Het ganse volk had deel gehad in de ongerechtigheid, en daarom moest het delen in de rampen.

HOOFDSTUK 7.

AMOS, DOOR AHAZIA AANGEKLAAGD, HEEFT DRIE GEZICHTEN VAN TOEKOMSTIGE STRAFFEN.

C. Het derde en laatste hoofddeel van ons Boek Hoofdst. 7-9, bevat vijf visioenen, die den inhoud der profetische rede van het vorige gedeelte verder moeten ophelderen en bevestigen. Deze vormen twee hoofdgroepen: de eerste vier behoren bij elkaar, wat uitwendig zichtbaar wordt door het gelijke begin; "De Heere HEERE deed mij aldus zien, " terwijl de vijfde een bijzondere groep vormt met de beginwoorden: "Ik zag den Heere. " Wat den inhoud aangaat onderscheiden zich de beide groepen zo van elkaar, dat de eerste de strafgerichten afbeeldt die gedeeltelijk reeds over Israël zijn gekomen, deels nog komen zullen, de tweede daarentegen den ondergang van het oude Godsrijk, vervolgens zijne wederoprichting en eindelijke verheerlijking verkondigt. Ook onder de eerste vier visioenen is weer een onderscheid: de twee eerste bevatten meer algemene, de gehele geschiedenis van Israël en ook de heidenwereld omvattende gerichten, en door de voorbede van den Profeet wordt het gericht over Israël, dat nabij is, nog afgewend, de twee laatste kondigen alleen den ondergang van het rijk van Israël aan, zonder dat de voorbede van den Profeet het gericht kan afwenden.

I. Vs. 1-3. Eerste gezicht. De Profeet ziet, hoe de Heere op het punt staat, nu, nadat alle vroegere straffen over Israël te vergeefs zijn geweest, een laatste gericht, dat het volk met den ondergang dreigt, over hen te brengen. Amos bidt voor hen, en God verschoont nog eens.

1. De Heere HEERE deed mij aldus zien door de werking van Zijnen Heiligen Geest, een gezicht (1 Kon. 22:22), zodat ik met het inwendige oog in een beeld aanschouwde, wat Hij met Zijn volk voorhad, en ziet Hij formeerde tot Israëls straf sprinkhanen, in het begin des opkomens van het nagras, toen het land weer begon groen te worden, en ziet, het was het nagras na des konings afmaaiingen.

2. En het geschiedde, als zij, de sprinkhanen het kruid des lands geheel zouden hebben afgegeten, en zich gereed maakten ook nog het op nieuw groen wordende nagras te vernietigen, dat ik zei: Heere HEERE! vergeef toch aan Uw arm land zijne schuld, en bewaar het voor dit zware oordeel; wie zou er van Jakob 1) blijven staan, wanneer Gij dit oordeel over hen brengt, wien zou het niet ten onder brengen? want hij is klein; zijne kracht is na al de zware straffen, die Gij over hen gebracht hebt, bijna uitgeput, en niet in staat de grote straf te verdragen, zonder te vergaan.

1) Het noordelijk rijk wordt hier genoemd met den erenaam "Jakob", even als onder "Izak" (vs. 9), om de tegenspraak van naam en oorsprong des volks met zijnen tegenwoordigen innerlijken toestand te laten gevoelen.

3. Toen de Profeet met andere vromen die voorbede deed tot afwending van het gedreigde kwaad, berouwde zulks den HEERE: het zal niet geschieden, dat zijn pas weer uitspruitende grond door Mijn gericht verdelgd wordt; Ik zal het land nogmaals vergeven zei de HEERE.

De betekenis van dit gezicht hangt geheel samen met het verstaan der uitdrukking "na des konings afmaaiingen" (vs. 1). "Nergens in het O. T. staat iets van een recht of voorrecht der Israëlietische koningen, om het voorjaarsgras van de weiden des lands tot onderhoud van hun paarden en muil dieren te laten maaien, zodat de onderdanen voor hun vee alleen het nagras zonden hebben mogen maaien. Doch al ware dat ongehoorde recht te bewijzen, zo zou toch daar de koning zijn hooi reeds had inge oogst, toen de sprinkhanen kwamen, deze juist niet zijn getroffen, hetgeen duidelijk tegen de bedoeling van deze en de volgende visioenen is. Wil men het gezicht juist verstaan, zo mag men niet vergeten, welke de aard van dit gezicht is. Beelden of symbolen der gebeurtenissen, die in het rijk Gods reeds verleden zijn of nog toekomstig, zijn den Profeet voor het inwendig oog gesteld, en hij beschrijft ze, zo als hij ze gezien heeft tegelijk met den indruk, dien zij op hem hebben gemaakt. Daarom moet het maaien des konings even als ook de sprinkhanen, het kruid, vroeg gras en nagras geestelijk worden verstaan. De Koning is Israëls eeuwige Koning en Heere Jehova, die onder Zijn volk woont en Zich daarin heiligt, zo als Amos (Hoofdst. 4:6-10) optelt, reeds vele straffen over zijn afgeval len volk gebracht, en de bloesem des lands door de vijanden, zo als de Syriërs, laten verwoesten. Toch is het volk en het land weer hersteld, het nagras, d. i. nieuwe welvaart en bloei, is weer uitgesproten, zo als dit onder Jerobeam II en Uzzia overal zichtbaar was, maar inwendig is het met het volk slechts erger geworden. Daar bereidt de Heere een laatste, het zwaarste gericht, voorgesteld onder het beeld van sprinkhanen, door welke ook het laatste groen zal worden vernietigd. In 't bijzonder zijn de Assyriërs bedoeld, die Hij over het land wil brengen. Reeds begint dit gericht zich te vertonen, de sprinkhanen vreten werkelijk reeds het kruid in het land af; maar voordat zij nog het nagras kunnen verteren, voordat het laatste, de inval van het Assyrische gericht, geschiedt: en daarmee het einde van rijk en volk komt, wendt de Profeet door zijne voorbede Gods toorn nog eenmaal af. De Heere heft dit laatste gericht nog eens op, omdat Zijne genade niet de gehele verdelging van Zijn volk wil, maar alleen zijne reiniging en heiliging.

4.

II. Vs. 4-6. Tweede gezicht. De Profeet ziet hoe Gods toorn-vuur over de bewogene zee der volken komt, en nadat hij die verteerd heeft ook het erfdeel des Heeren, het volk van God, begint te verteren. Daar smeekt Amos den Heere om verschoning, en de Heere geeft de belofte, dat Israël niet meer zal ten ondergaan.

4. Wijders deed mij de Heere HEERE aldus zien; en ziet de Heere HEERE riep uit, dat Hij wilde twisten met vuur Zijns toorns; en het verteerde enen groten afgrond, de grote waterplas, alle bronnen, d. i. de gehele wereld der heidenen, die tegen Hem was opgestaan; ook verteerde het een stuk lands, het begon het erfdeel des Heeren, het uitverkoren volk (Deut. 32:9) te verdelgen.

5. Toen zei Ik: Heere HEERE! houd toch op van Uwen verdelgenden toorn tegen Uw uitverkoren volk; wie zou er van Jakob blijven staan, wanneer Gij uwen gansen toorn daarover uitstortet, want hij is klein; Uwe oordelen, die reeds over Uw volk zijn gekomen, hebben zijne kracht reeds zo uitgeput, dat het Uwen toorn niet zal verdragen.

Tot zulk een gebed nam Amos de toevlucht bij de gevaren, die Israël om de zonde bedreigden. Hij erkent de grote schuld en zonde des volks. Hij gevoelt, dat God rechtvaardig oordelen en straffen mag toezenden, en hij toont dit door niet om recht, maar om vergeving te vragen. Maar hij weet ook dat die God Zich zelf heeft genoemd "barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid. " Hij weet en gevoelt, dat bij den Heere goedertierenheid en veel vergeving is. En wordt hij nu bij het gezicht der gevaren, die het volk dreigen, met innig medelijden en deernis aangedaan, hij wordt er door gedrongen tot het gebed. Ootmoedig, maar tevens gelovig en vrijmoedig nadert hij tot den Heere. Ernstig en herhaald smeekt hij om genade. Hij begint met te vragen om vergeving, natuurlijk langs den enigen weg, waarin die mogelijk is, den weg van ootmoed en bekering. Maar in dien weg vraagt hij dan ook om ophouden, om heiliging en matiging der bezoeken, en dan om opheffing, als zij hun doel der heilzame tuchtiging mogen bereikt hebben. Hij doet het met aandrang uit den groten nood en de diepe afhankelijkheid des volks. "Wie zou er, " zegt hij "van Jakob blijven staan, want hij is klein. " Hij wendt zich met zijne bede tot den Heere HEERE, Adonai Jehova, en erkent daarbij wel Gods recht, maar pleit tevens op Zijne genadebeloften en verbondstrouw.

6. Toen berouwde zulks ook den HEERE: Ook dit zal niet geschieden, zei de Heere HEERE. Ik zal mijn volk niet geheel verdelgen, maar er zal een heilig zaad overblijven, dit zal als een brandhout uit het vuur worden gered.

Even als de sprinkhanen in het eerste visioen niet direct aardse sprinkhanen voorstelden, zo ook het vuur geen aards vuur, maar het hemelse vuur van den Goddelijken toorn, dat zijne wederpartijders verteert (Deut. 32:22). De stormachtige zee is hier, zo ook elders (Job. 38:11) beeld der gehele van God vervreemde, en Gode vijandige wereld der heidenen in haren opstand tegen Jehova, den Heere en Koning der wereld; "zij gelijkt aan den Chaos bij het begin der schepping of den vloed, die ten tijde van Noach zijne golven over den aardbodem uitstortte. " Daardoor, dat het vuur van God op den bewogen oceaan der volken valt, wordt het gericht voorgesteld, dat de Heere in den loop der tijden aan de Gode vijandige volken heeft volvoerd, en dat zijne laatste vervulling in de vernietiging van al het Gode vijandige op aarde zal ondervinden, wanneer de Heere in vuur komt, om met alle vlees te rechten (Jes. 66:15 vv.), en de aarde en alle werken daarin te verbranden, ten dage van het gericht en van de verdoemenis der goddeloze mensen (2 Petr. 3:7, 10 vv.).

Maar ook in dit gericht zal Gods belofte en verkiezing onvergeten blijven, en Israël, Zijn heilig erfdeel zal wel worden geoordeeld en gelouterd, maar eindelijk toch in een heilig overblijfsel zalig worden.

Beide visioenen beduiden hetzelfde. De Heere openbaart aan den Profeet Zijn groten toorn over Zijn volk van wege de zonde. Hij laat zelfs tonen, welke verschrikkelijke macht Hij kan zenden om het volk te vernietigen. maar ook toont Hij traag tot toorn te zijn en dat er diepten van liefde en van ontferming voor Zijn volk zijn.

Want toch waar de Profeet als voorbidder optreedt, en er op wijst dat Jakob geheel te gronde zou gaan, stelt de Heere de straf nog uit en toont Hij dat er nog wel ontferming bij Hem is.

De liefde Gods is oneindig.

7.

III. Vs. 7-9. Derde gezicht. De Profeet ziet, hoe de Heere op het punt is het vaste gebouw van het rijk van Israël te vernietigen, vooral om zijne twee hoofdzonden, de afgodische heiligdommen en het onwettige koningschap, te bezoeken.

7. Nog deed Hij mij aldus zien; en ziet, de HEERE, Jehova, de Koning Israëls, stond op enen vasten, welgebouwden muur, die naar het paslood gemaakt was 1), waardoor de vaste welgeordende bouw van het rijk Gods in Israël was afgebeeld, en een paslood was in zijne hand.

1) Israël was een muur, een sterke muur, die God zelf had opgericht als een bolwerk, als een muur van redding van zijn heiligdom, hetwelk Hij onder hen opgericht had. Deze muur was gemaakt naar het paslood, zeer nauwkeurig en sterk. Nu stond God op dezen muur, niet om hem te ondersteunen, maar om hem neer te trappen, of liever om te zien, wat hij er mede doen zal. Hij stond op denzelve met een paslood in de hand, om er de maat van te nemen, opdat het blijken mocht, dat het een ingebogen, kromme muur was. Dat paslood wij tonen waar hij krom, of scheef was. Daar zou God het volk Israëls ten pas brengen, zou hun tijdelijk afscheiden en tonen waarom zij dwaalden. Insgelijks zou Hij Zijn oordelen over hen brengen naar billijkheid, zou een paslood in het midden van hen stellen, om te tonen hoe ver hun muur moest worden afgebroken.

8. En de HEERE zei tot mij 1): Wat ziet gij, Amos? En Ik zei: Een paslood. Toen zei de Heere: Zie, Ik zal het paslood) stellen in het midden van Mijn volk Israël, en den vasten bouw van zijn rijk geheel verstoren; Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan, niet meer verschonen.

1) Dat de Heere Amos vraagt, geschiedt alleen met het doel, om de bedoeling van het gericht aan het antwoord vast te knopen.

2) Het paslood dient niet alleen tot kunstige oprichting, maar ook tot afbreken van muurwerken of: Ik zal Mijn volk Israël nauwkeurig meten; Ik zal ene bijzondere schouwing doen, hoe ver het welgesteld en hoe ver het verdorven is.

9. Maar Izak's afgodische hoogten (1 Kon. 3:2), de altaren van het volk in het noordelijk rijk, dat van verheven aartsvaders afstamt en nu zo diep gezonken is, zullen verwoest, en Israëls heiligdommen, die het tegen Mijn uitdrukkelijk verbod in groot aantal tot zijnen valschen godsdienst te Bethel, Dan en Gilgal (1 Kon. 12:29) gebouwd heeft, zullen verstoord worden; en Ik zal tegen Jerobeams 1) huis opstaan met het zwaard; niet alleen zal de familie van Jerobeam II ophouden te heersen, maar het koningschap in dit rijk zal in 't algemeen worden vernietigd (Hos. 1:1 2 Kon. 15:8 vv.).

1) Jerobeam wordt hier genoemd, niet omdat onder hem het rijk der Tien stammen zou verwoest worden, maar omdat hij op dat ogenblik de koning van dat rijk was. In des konings heerlijkheid was de heerlijkheid van het rijk besloten, zo ook in de verwoesting van het koningshuis de verwoesting van het gehele rijk.

10.

IV. Vs. 10-17. Geschiedkundig bericht, hoe deze openlijke verkondiging van den val van het koningshuis den toorn des opperpriesters te Bethel opwekte, zodat deze de zaak aan den koning bericht en den Profeet als oproermaker aanklaagt, maar dan zelfs den Profeet zoekt te verschrikken. Amos wijst vooreerst de beschuldiging van zich af, als voorspelde hij om den brode, en verkondigt dan den opperpriesters Gods bijzondere straf.

10. Toen de profeet zo duidelijk het gericht over volk en koning voorzegde, zond Amazia (= sterkte van Jehova), de opperpriester bij het gouden kalf te Bethel, waarheen de Heere den Profeet gezonden had (Hoofdst. 1:1) tot JerobeamII, den koning van Israël, zeggende: Amos, die zichzelf een Profeet des Allerhoogsten noemt, heeft ene verbintenis tegen u, tegen uwen koninklijken persoon en uwe heerschappij gemaakt in het midden van het huis Israëls, namelijk hier te Bethel, het godsdienstige middelpunt van uw rijk: het land zal al zijne woorden niet kunnen verdragen, zij zijn gevaarlijk voor het welzijn van den staat.

Zo lang een wereldrijk bestaat, zijn de ware profeten en dienaren Gods, die zich bij de zuivere, ware leer en den zuiveren godsdienst hielden, of de gebeurtenissen des tijds met de mate der wet Gods maten, als opstandelingen tegen de bestaande ordeningen en autoriteiten, als landverraders gebrandmerkt. Zij weten echter, dat zij ook daarin hunnen Meester het kruis moeten nadragen, die ter dood werd veroordeeld, omdat Hij een vijand des keizers en een oproermaker was. Wie daarom ernstig en bestendig Gode en Zijner kerk zijne krachten wil wijden, die bereide zich voor op tweeërlei aanvechtingen, dat hij namelijk elke vrees en elken heimelijken aanval tegenstand biede. Wij weten wel, dat velen juist niet bevreesd zijn, al is de dood hun honderdmaal aangekondigd, maar zij zijn niet voorzichtig genoeg, wanneer de vijanden hen met listigheid aanvallen. Mocht ik daarom niet te vergeefs hebben gezegd, dat dienaren Gods op tweeërlei verdediging moeten letten, dat zij toegerust zijn tegen elke vreze des doods, en onverschrokken blijven, zelfs wanneer zij moeten sterven en hun hoofd overgeven, dat zij in den dienst voortgaan en hun prediking, zo dikwijls het nodig is, met hun eigen bloed bezegelen. Aan de andere zijde, dat zij op hun hoede zijn. Want dikwijls grijpen de vijanden der waarheid hen door vleierij aan, zo als de ervaring van onzen tijd dit genoegzaam leert, en hierin ligt veel groter gevaar.

11. Want alzo zegt Amos: Jerobeam zal door het zwaard sterven(vs. 9), en Israël zal voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd (vs. 9, Hoofdst. 5:27).

Hiëronymus merkt hier ene viervoudige vervalsing op van de woorden des Profeten; namelijk 1) wanneer hij zegt: "Zo zegt Amos"; alsof hij het uit zich zelve had gesproken, terwijl Amos altijd voorop zet: "zo zegt de Heere" 2) dat hij zegt: "Jerobeam zal enz. ", daar het toch gezegd is onder voorwaarde, wanneer zij zich niet zouden bekeren; 3) dat hij op den

koninklijken persoon van Jerobeam doelde, wat toch slechts van de koninklijke familie gezegd was; 4) dat hij ook direct van Israëls wegvoering spreekt, terwijl die toch slechts voorwaardelijk was bedreigd.

12. Daarna, toen de koning gene maatregelen tegen den Profeet nam, omdat hij de zaak voor niets betekenend hield, zei Amazia tot Amos, om door het inboezemen van vrees van hem bevrijd te worden: Gij ziener, ga weg, vlied in het land van Juda, opdat de straf des konings u niet treffe, en eet aldaar brood, en profeteer aldaar, daar moogt gij naar hartelust door profeteren uw brood zoeken te verdienen.

De valse Profeet beoordeelt den waren naar zijne eigene gezindheid, volgens welke het hem alleen om den buik te doen is.

13. Maar hier te Beth-El zult gij voortaan niet meer profeteren: daar mag niemand iets tegen den koning zeggen; want dat is des konings heiligdom, hij zelf heeft het gesticht (1 Kon. 12:28), en dat is het huis des koninkrijks, de hoofdstad, het middelpunt van den door den koning voor het volk ingerichten en door hem voorgeschrevenen godsdienst.

Amazia is een trouw voorbeeld voor alle staats- en hoftheologen, die ene inrichting Gods op aarde, waarin alleen een onzichtbare koning regeert, en door zijne krachten zijne gemeente tot volmaking leidt, niet kennen; voor wie de godsdienst, de kerk staatsinstelling is, waarin de regerende vorst krachtens zijne opperste staatsmacht kan bevelen en inrichtingen maken, zonder gebonden te zijn aan de heilige eeuwige ordeningen Gods. Zo als ons vers ene treffende voorstelling is van dit afgodisch Caesaropapisme, zo is de geschiedenis van het noordelijk rijk zijne beste veroordeling.

14. Toen antwoordde Amos op de boosaardige en onwaardige beschuldiging, dat hij een broodprofeet zou zijn, en zei tot Amazia: Ik was(ben) geen Profeet van professie, en ik was geen (Sir. 24:38) profetenzoon, geen leerling in de profetenscholen, ten tijde van Samuël gesticht (1 Kon. 29:21), waar ik voor zulk een ambt zou zijn gevormd, maar ik was een arme ossenherder, en ik las wilde vijgen, sycomoren (1 Kron. 27:28) af, en leefde daarvan (Hoofdst. 1:1 1).

Amos wil zeggen, dat hij om den brode nergens behoefde heen te gaan. Brood in den zin van een beter inkomen zoekt hij niet, ook niet in 't rijk van Israël te Bethel. Hij is gewoon als herder zich met het geringste te vergenoegen, maar dat is hem ook genoeg, meer wil hij niet en heeft hij niet nodig. Daartoe kan hij ieder ogenblik terugkeren. Wanneer hij echter nu in Israël toch profetisch, dus faktisch als een Profeet optreedt, zo doet hij dat, omdat hij moet, volgens een Goddelijk bevel, niet uit enige zelfbedoeling. Wie hem dit wil verhinderen, die staat dus Jehova tegen. Daarom kondigt Amos Amazia in 't bijzonder straf aan, welke hem bij het gericht over Israël zal treffen.

15. Niet eigen willekeur en het zoeken van brood hebben mij hierheen gebracht en tot Profeet des Heeren gemaakt. Maar de HEERE nam mij van achter de kudde, uit mijn gering beroep,

dat mij echter genoeg opleverde, en de HEERE zei tot mij: Ga henen naar Bethel, en profeteer tot Mijn volk Israël.

16. Gij verzet u dus tegen den Heere, waar gij mij verhinderen wilt, daarom nu dan, hoor des HEEREN woord, tot straf over uwen tegenstand: Gij zegt: Gij zult niet profeteren tegen Israël, noch druppen (Deut. 32:2. Micha 2:6, 11. Ezech. 21:2, 7) tegen het huis van Izak.

17. Daarom zegt de HEERE also: Uwe vrouw zal in de stad, wanneer die door de vijanden veroverd wordt, door ruwe soldaten worden geschandvlekt, en hoereren, en uwe zonen en uwe dochteren, zullen alsdandoor het zwaard vallen, en uw land zal door het meetsnoer aan anderen, namelijk den nieuwen inwoners, uitgedeeld worden; en gij zult gevangelijk worden weggevoerd en in een onrein land sterven, in een heidens land en geheel Israël zal met u voorzeker uit zijn land gevangelijk worden weggevoerd daarbij blijft het ondanks uwe belastering en bedreiging.

1) Hij veroordeelt Amazia om den tegenstand, dien hij hem bood, en kondigt hem Gods oordeel aan, niet uit enige bijzondere gevoeligheid of wraakzucht, maar in den naam des Heren en op Zijn gezag.

De Profeet begeert geen geld en goed, hij heeft het niet nodig, hij maakt zelfs geen aanspraak op den profetentitel, daar het hem om geen titel te doen is. Treedt hij op als Profeet, zo doet hij het niet om den naam en het ambt, zo min als om het brood, maar alleen uit gehoorzaamheid aan de Goddelijke aanwijzing. Gelijk hij echter geen loon zoekt, zo vreest hij ook gevaar en vervolging niet, hij weet, dat de goddelijke last om een boetprediker te zijn voor een goddeloos geslacht, gevaren meebrengt, toch onttrekt hij zich niet. Door bedreigingen laat hij zich niet bevreesd maken. Al wil men hem niet horen, al wil men hem den mond stoppen, hij laat zich niet tot zwijgen brengen. Hij moet spreken, omdat hij daartoe een Goddelijk bevel heeft. Er was geloofsmoed nodig tot de roeping van enen Profeet, wanneer hij met zijne aankondigingen van straf openlijk wilde optreden. Maar dit niet alleen, ook afgezien van zulk optreden met strafredenen en dreigingen, was er ene grote mate van geloofssterkte nodig, om te midden van een ontaard geslacht de overtuiging vast te houden, en met alle beslistheid te kunnen uitspreken, dat God toch regeert, en Zijne wet toch zal verdedigen, en Zich als Heere en Rechter zal betonen. Men zou dit misschien willen verzwakken door er zich op te beroepen, dat de Profeten toch niet uit zich zelve spraken, maar alleen als organen Gods, dat zij dus wat zij verkondigen, volgens hoge opdracht verkondigen. Maar zo zeker aan de profetische rede haar objectief karakter moet verblijven, en zo zeker die zijde het meest moet worden opgemerkt, hoe die aankondiging eigenlijke praedictie, aankondiging van ene bepaalde soort en vorm, of van ene bepaalde mate van straf is, zo mag toch de subjectieve factor niet worden voorbijgezien. De profeten waren gene instrumenten zonder wil, instrumenten van Gods Geest volgens het begrip van mechanische inspiratie, maar wat zij moesten openbaren, dat was bij de ware profeten ook hun eigen geloof, hun eigene vaste geloofsovertuiging, zo ook zeker bij den herder van Thekoa.

Er is ook een edele, grote, vorstelijke moed, een vrije geest in den Profeet, die aldus met den hogepriester en den groten bisschop Amazia kan spreken. Zulk een moed is niet menselijk,

maar komt van boven en wordt gegeven aan hen, die door Gods kracht en bijstand iets groots in de kerk van God of in het wereldlijk bestuur moeten te weeg brengen.

HOOFDSTUK 8.

VAN DEN ONDERGANG VAN HET HUIS ISRAELS EN VAN GEESTELIJKE HONGER.

V. Vs. 1-13. Vierde gezicht. De Heere toont den Profeet onder het beeld van een korf met rijp ooft Israëls rijpheid voor het gericht. Amos verklaart daarop het gezicht, en kondigt den onrechtvaardigen en geweld plegenden groten onder het volk als straf voor hun goddeloosheid aan, dat hun vreugdefeesten in treurdagen zullen worden veranderd. Dan zal er een tijd komen, dat zij, die nu Gods woord verachten, van dorst daaraan zullen versmachten.

1. De Heere HEERE deed mij aldus zien; en ziet een korf metrijpe zomervruchten.

2. En Hij zei: Wat ziet gij, Amos? En ik zei: Een korf metrijpe zomervruchten. Toen zei de HEERE tot mij, om het gezicht te verklaren: Het einde, de rijpheid tot het gericht, is gekomen over Mijn volk Israël, over het noordelijke rijk; Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan (Hoofdst. 7:8).

3. Maar de vrolijke gezangen des tempels, (liever: der paleizen) zullen te dien dage huilen, in weklachten veranderd worden, spreekt de Heere HEERE: vele dode lichamen zullen er zijn (Hoofdst. 5:12 Spr. 9:15) door Mijne hand ter neer geveld; in alle plaatsen zal men ze stilzwijgend, vol stomme wanhoop wegwerpen.

In den grondtekst klinken de woorden veel aangrijpender: "Hij heeft ze weggeworpen. Stil!" Dat is het vreselijk zwijgen van hen, die het woeste veld van lijken overzien, en in het gevoel van zware zonde des volks niet eens den naam van God zullen vermelden, die in toorn Zijne gerichten heeft volvoerd. "

"Hoe zalig zijn de vromen! Hun wenen, zegt de Heiland, zal in vreugde worden veranderd. Met de goddelozen is het juist omgekeerd. (PF. B. W).

4. Hoort dit, gij groten en machtigen, die den nooddruftige opslokt! en dat om te vernielen de ellendigen des lands, of de stillen in den lande, die gene andere hulp en nergens recht vinden en zoeken, dan alleen bij God.

5. Zeggende: Wanneer zal de nieuwe maan, de feesttijd, waarin wij geen bezigheden mogen verrichten (Num. 28:11 vv. 2 Kon. 4:23), overgaan, dat wij met winst leeftocht mogen verkopen? en de sabbat, dat wij den verzamelden voorraad koren mogen openen? verkleinende de efa, de maat voor het koren (Ex. 16:36), en den sikkil, den prijs, die ons daarvoor moet worden toegewogen, vergrotende, en verkeerdelijk handelende a) met bedrieglijke weegschalen;

a) Hos. 12:8.

6. Dat wij de armen daardoor zo arm maken, dat wij eindelijk, daar zij ons niet meer kunnen betalen, voor a) geld als slaven mogen kopen (Lev. 25:39), en den nooddruftige om de

allerkleinste schuld bijv. om een paar schoenen, die zij niet kunnen betalen; dan zullen wij het kaf van het koren verkopen, in plaats van koren afval leveren.

a) Amos. 2:6.

Voor gierige mensen is de heiligheid van den sabbat een bijna ondragelijke last; stond het aan hen zij schaften dien geheel af.

Men kan hier zien tot wat gruwelijke zonden de gierigheid de mensen kan brengen, zodat zij niet alleen God en Zijn woord, maar ook de natuurlijke billijkheid vergeten. Wij zien ook welk een hard lot armen onder goddeloze rijken hebben. Zij moeten niet alleen hun voetwis zijn, maar zijn ook hun die gewoonlijk geen bescherming hebben, ten doel, om ze ten laatste van alles te beroven. Dat zij zich vertroosten! zij hebben den Heere tot Beschermers.

7. De HEERE heeft gezworen bij Jakobs heerlijkheid, Zijne kroon en Zijn roem, d. i. bij Zichzelf, die als zodanig zulk een misdaad niet gewroken kan laten: Zo Ik al hun werken in eeuwigheid zal vergeten! 1) (Waarlijk ik zal ze in eeuwigheid niet vergeten).

1) Dit is bij Amos de derde eed des Heeren (vgl. Hoofdst. 4:2; 6:8). Alle drie eden zijn verzekeringen, dat de Heere Zijn vonnis over Israël zal volvoeren. Dit bewijst hoe verstokt het volk was, en hoe vermetel in zijne zonden, dat het zulke eden behoefde om te worden getroffen.

De Heere God wijst hier verder op de grote zonde van Israël, dat het den ellendige, den arme verdrukt, dat de rijken, de kooplieden, door allerlei woeker en vals gewicht, zich verrijken, ten koste van den arme. Dit was een der ergste zonden, waarom de Heere der heirscharen zich vreeslijk vertoornde en waarom Hij het land zou overgeven aan de verwoesting.

8. Zou het land hierover, over zulk een zwaar gericht, dat Ik over alle die daden brengen zal, niet beroerd worden? en al wie daarin woont treuren (Hoofdst. 9:5)? Ja het land, de aarde die onder het gewicht van het gericht siddert, zal geheel alsof zij tot den eersten chaos weer zou terugzenden of door een nieuwen zondvloed zou worden overstroomd, oprijzen als ene als de rivier de Nijl en het zal heen en weer gedreven en verdronken worden, als door de rivier van Egypte 1).

1) Beter: en het zal deinen en vallen als de rivier van Egypte. Het bewogen worden van het land, het heen en weer gaan hiervan, wordt hier vergeleken met het wassen en vallen van den Nijl.

Het sidderen der aarde, als een zich verheffen en nederzinken wordt nu aanschouwelijk gemaakt door vergelijking met het stijgen en vallen van den Nijl.

9. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heere HEERE, dat Ik voor het volk van het rijk van Israël de zon, de staat van geluk op den middag, te midden van zijn glans, als niemand er aan denkt, zal doen ondergaan, en het land bij lichten dage verduisteren.

De zon gaat voor ieder op den middag onder, wanneer hij plotseling in het midden zijns levens door den dood wordt weggenomen. Dit is ook waar van ieder volk, wanneer het midden in zijn aards geluk plotseling wordt vernietigd, maar het is nog in ruimeren zin alzo, wanneer de Heere op den jongsten dag ten gerichte zal komen, in een tijd, wanneer de geruste wereld het niet verwacht (Matth. 24:37 vv.), dan zal deze aardse zon op den middag ten ondergaan, en de aarde op helder lichten dag met duisternis worden bedekt. Maar ieder gericht, dat in den loop der tijden over een goddeloos volk of rijk komt, is een voorbode van het komen van het laatste gericht.

10. En Ik zal dan uwe vreugdefeesten in rouw, en al uwe liederen, die gij nu in uitgelatenheid zingt als hadt gij Gods straffen niet te vrezen, in weeklagen veranderen (vs. 3. Hoofdst. 5:16. Hos. 2:13), en op alle lenden enen zak, het haren boet- en treurgewaad (Gen. 37:34), en op alle hoofd kaalheid opbrengen, die gij zelf u als tekenen van diepe treurigheid maken zult (Jes. 3:24), en Ik zal het land stellen in zo groten rouw, als er in een huis is over enen enigen zoon, wanneer hij gestorven is (Jer. 6:26. Zach. 12:10), en na al die droefheid zaldeszelfs einde, het einde van dat land zijn als een bitteren dag; het gericht zal van hen niet meer worden weggenomen.

De zin der figuurlijke spreekwijs is voor elk verstaanbaar. Ik zal in het midden van den voorspoed, der welvaart en weelde op eenmaal het grootste en jammerlijkste onheil doen ontstaan, gelijk ook inderdaad heeft plaats gehad, toen onmiddellijk na den dood van Jerobeam, het Israëlietische rijk uit het toppunt van zijn grootheid nederstortte, en door al de jammeren van den burgerkrijg geteisterd en verwoest werd. Sommigen menen, dat men hier behalve den oneigenlijken ook een eigenlijken zin moet plaats geven, vermits in het jaar van Jerobeams dood, en wel ten tijde van een der hoge feesten, ene zonneklips in het rijk van Israël zichtbaar moet geweest zijn, waarbij vijf zesde gedeelten der zonneschijf verduisterd werden. Zodanig verschijnsel werd destijds voor een voorbode van grote rampen gehouden. Het afsnijden en uitrukken der haren was even als het rouwgewaad of de zak, een teken van openbare droefheid.

11. Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere HEERE, dat Ik enenalgemenen honger in het land zal zenden, niet enen honger naar brood, noch dorst naar water, maar naar het ware brood en water des eeuwigen levens, om te horen de woorden des HEEREN 1) ten einde daaruit licht in zulk ene duisternis, troost in zulk ene droefheid te verkrijgen.

1) Hiermede wordt de straf nog verzwaaard. Het was een vreselijke zaak voor Saul, dat God hem niet meer antwoordde, noch door de Urim en Tummim, noch door de Profeten. Zo ook zou er voor Israël geen Profeet des Heeren meer verschijnen in de dagen van ellende, noch om hen het woord des Heeren te verkondigen, noch om hen door dat woord redding en verlossing te prediken.

Het zou het bewijs zijn, dat de Heere Zijn volk had verlaten.

12. En zij, die nu het woord des Heeren verachten en versmaden, zullen zwerven van zee tot zee, en van het noorden tot het oostend. i. van het ene einde der aarde tot het andere, van het

noorden naar het zuiden, van het oosten naar het westen (Ps. 72:8); zij zullen met sterk verlangen omlopen om het woord des HEEREN en daaruit een lichtstraal van genade, een druppel verkwikkenden troost te zoeken, maar zullen het niet vinden, want de Heere heeft Zijn woord, dat zij lang hebben veracht, weggenomen, de tijd der genade is voorbij, het is te laat.

Die Gods woord niet wil, met dien zal het zo ver komen, dat hij het nooit kan vinden, al had hij het gaarne.

Het is ene ontzaglijke bedreiging, waarover bij een vroom hart de haren ten berge zouden rijzen en het lichaam beven. Gods woord helder en rein te hebben is de allergrootste schat en de grootste gave dezer wereld, zonder welken schat niemand het leven zou zoeken, laat staan begeren. Want wat is de mens, die Gods woord niet heeft, waaruit hij Gods wezen en wil kan leren kennen? Wat is een mens, die niet gelooft in den Heere Jezus Christus en geen vat des Heiligen Geestes is? Wat is een mens, die niet weet, dat God hem genadig is om Christus wil, en dat hij een kind en erfgenaam Gods is door Christus en in eeuwigheid zal leven? Maar hoe zalig en wederom zalig zijn zij, die, terwijl zij Gods woord zuiver kunnen horen, het ware gebruik der Sakramenten hebben, en daaruit ontvangen eenvoudig onderricht, waar geloof, werkelijk troost, die hun roeping volbrengen, op God vertrouwen, Hem aanroepen, geduldig zijn in hun kruis, lichaam en ziel in Gods genadige hoede aanbevelen, en weten, dat de lieve, heilige engelen rondom hem zijn, hem bewaken en bewaren voor alle vergiftige, vurige pijlen van den satan. Voorwaar, die zulk een leven niet leidt, die mocht wensen, dat hij nooit geboren ware, al is hij zo gezond, sterk en rijk en machtig, als het maar zijn kan. God helpe en verlichte onze harten, dat wij dien honger niet beleven. O trouwe Immanuël, Jezus Christus, blijf bij ons, het dreigt avond te worden, en de dag is reeds gedaald; Secten, ketterij, nijd, haat, boosheid, gerustheid en vleselijke gezindheid, welke alle voortkomen uit verachting van Uw heilig Woord, en die vol ondankbaarheid jegens Uwe weldaden maken, zullen ons den groten schat van Uw woord ontnemen Verschoon, lieve, trouwe Heiland, en laat ons en onze arme kinderen en nakomelingen zulk een jammer niet beleven, of neem ons te voren zalig tot U. Amen.

Wanneer Gods gerichten daar zijn en aan een geslacht, dat God verlaten en vergeten heeft, met vlammend schrift het aanzijn Gods bewijzen, dan komt het versmade en gehate woord des Heeren weer in achting. Men zou maar zo spoedig mogelijk beloften en vertroostingën willen horen, en aan deze zou men het oor lenen. Maar het is te vergeefs. Nu wij behoeven zeker niet meer op nieuwe openbaringen te wachten. Wij hebben het woord des Heeren in de Heilige Schrift. Maar wanneer het lang wordt veracht, kan het daartoe komen, dat er ten laatste niemand meer is, die het predikt, en zonder de levende prediking gaat het eindelijk toch verloren. Of wanneer het ook al gepredikt wordt, oefent het geen troost uit; juist omdat men het zoekt, vindt men het niet. Zo heeft een smachten plaats, dat gene bevrediging vindt. Dat wordt eerst dan anders, wanneer men in berouw zich buigt onder de bedreigingen Gods als welverdiend, en zich inwendig door den Geest Gods laat straffen over den vroegeren afval van God. Maar wie weet het of er nog tijd voor bekering komt. Men kan, voordat het daartoe komt midden in het vergeefse smachten naar den troost, dien men van God begeert, worden weggeraapt.

13. Te dien dage zullen zelfs de sterkste onder het volk, zij, die in vollen bloei en in de kracht des levens zijn, de schone jonkvrouwen en de jongelingen, van zulk een honger en dorst naar licht en troost versmachten;

14. Die daar zweren bij niets hogers dan het gouden kalf te Bethel, de schuld en de vloek van Samaria, en zeggen: Zo waarachtig als Uw God van Dan of Bethel leeft, en de weg van Berseba leeft 1), (Hoofdst. 5:5), en zij zullen allen door Gods gericht in het verderf vallen, en niet weer opstaan 2).

1) Berseba lag in het koninkrijk van Juda, en de toenmalige godvruchtige koning Uzzia zal zeker aldaar gene afgoderij geduld hebben. De weg kan derhalve de wijze van afgodsverering, welke te Berseba plaats had, niet betekenen. Voor het naast schijnt hier de eigenlijk gezegde weg naar Berseba bedoeld te worden. Deze weg zal bij het bijgelovige volk in grote achting geweest zijn, ter gedachtenis der oude afgoden, die aldaar in vorige dagen gediend werden. Denkelyk deed men uit dat beginsel langs dezen weg godsdienstige bedevaarten. Men stelle zich den weg van Berseba voor, zoals de Israëlieten gewoon waren dien te nemen, van Samaria over Bethel en Gilgal, door het land der Filistijnen, en dan was de weg vol afgoden, tempels en altaren. Het zweren bij den weg van Berseba schijnt voor het naast het zweren bij alle afgoden tegelyk te betekenen.

2) De vervulling dier bedreigingen nam haar begin met de verwoesting van het rijk van Israël en de wegvoering der tien stammen in de Assyrische ballingschap, en duurt nog tot heden voort voor dat deel van het Israëlietische volk, dat nog steeds op den door Mozes beloofden Profeet, den Messias wacht, en wel te vergeefs wacht, omdat zij de prediking des Evangelies van den in Jezus verschenen Messias niet willen horen.

HOOFDSTUK 9.

VOORZEGGING VAN CHRISTUS EN ZIJNE KERK.

VI. Vs. 1-14. Vijfde gezicht. De vorige visioenen tonen het gericht, dat nog in de toekomst over het afgefallen volk komen zal en begon met de woorden: "De Heere Heere deed mij aldus zien. " Thans ziet de Profeet den Heere bezig met het volvoeren van het gericht en begint met de woorden: "Ik zag den Heere, " De Heere staat aan het altaar, en beveelt den tempel te doen vallen, zodat het gehele volk onder zijne puinhopen worde begraven. Die ontkomen zal, dien zal de Heere overal vervolgen, inhalen en ombrengen. Want Hij is de almachtige God en de Rechter der wereld. Israël is toch den heidenen gelijk geworden en verdient gene verschoning meer. Toch zal het niet geheel worden verdelgd maar slechts gezift, en alleen de afgefallen menigte zal worden gedood. Daarna zal de Heere de vervallene tente Davids weer oprichten, het rijk Gods door opname der heidenen verheerlijken, met den rijkdom van Goddelijke genadegiften zegenen, en nooit, weer vernietigen. Even als de vroegere gerichten en strafredenen benevens de bijzondere bedoeling op het rijk der tien stammen tevens steeds het gehele volk Israël op het oog hadden, zo heeft ook dit laatste visioen en de daarin beschrevene verwoesting en wederoprichting van het rijk van God het gehele volk op het oog, dat in Juda zowel als in Israël van den Heere was afgefallen.

1. Ik zag den HEERE staan op (naast) het altaar in het binnenste voorhof van den tempel te Jeruzalem, het brandofferaltaar, en het ganse volk van Israël was aan den dorpel des tempels vóór Hem verzameld. Hij riep een van Zijne dienaars, die Zijne bevelen volbrengen, misschien den Engel des doods, die de eerstgeborenen in Egypte sloeg (Ex. 12:13, 23.), onder David het volk na de volkstelling met pestilentie sloeg (2 Kon. 24:15 vv.), en later onder Hizkia het leger van den Assyrischen koning Sanherib vernietigde (2 Kon. 19:35). En hij zei: Sla dien knoop, de kapitelen aan den top der beide koperen pilaren Jachin en Boaz aan beide zijden van het tempelportaal, in welke de vastheid van den tempel is afgebeeld (1 Kon. 7:21) Sla ze, dat de posten beven, en doorkloof ze allen, alle de balken, die het dak en het portaal vormen en op de knopen der beide pilaren rusten, in het hoofd, zodat het gehele heilige gebouw, waarin Ik tot hiertoe onder Mijn volk beschermend tegenwoordig was, en genadig hen droeg, van den top tot het fundament in elkaar storte (of dat zij op het hoofd van allen nederstorte) zodat het gehele volk onder het puin worde begraven, zo als eens bij Simson, als hij Dagon's tempel boven het afgodische volk verpletterde. En Ik zal hun achterste, het overblijfsel, zo het sommigen mocht gelukken te ontkomen, met het zwaard doden; de vliedende zal onder hen niet ontvlieden, noch de ontkomende onder hen behouden worden.

Vele uitleggers willen onder dit altaar dat te Bethel verstaan. Het gebruik van het bepalend lidwoord spreekt ten duidelijkste dit tegen. Te Bethel was ook niet één, maar waren verscheidene altaren (Hoofdst. 3:14) en van het begin af bestonden in het rijk van Israël twee heiligdommen te Bethel en Dan van gelijke waarde (vgl. 7:9; 8:14). Het altaar kan alleen dat zijn, waaraan ieder dacht, als van een altaar in den hoogsten zin zonder nadere aanwijzing sprake was. Dit was het koperen of brandoffer-altaar te Jeruzalem, Dat dit, en niet het reukaltaar voor het allerheilige in het gewone spraakgebruik den naam van het altaar

verkreeg, is gemakkelijk daaruit te verklaren, dat het in veel nadere betrekking tot het volk stond, dan het andere, dat aan zijne blikken onttrokken was. Met deze aanneming vervalt ook tevens de andere mening als zouden deze bedreigingen in dit hoofdstuk alleen op het noordelijk rijk zien. Door deze gehele profetie heen vinden wij bedreigingen tegen het rijk van Juda (Amos 2:5, 6:1); en er ontbrak, zo de beloften van het hoofdstuk alleen op het rijk van Juda doelden, in hetgeen tot Israël was gericht, een wezenlijk element: wij hadden dan gericht zonder genade, dreiging zonder troost, hetgeen niet denkbaar en bij alle profeten zonder voorbeeld is. Neen, zo lang de Heere nog Profeten tot de tien stammen zond, zo lang werden zij nog geacht tot het volk te behoren, en zo lang was ook voor hen de tempel te Jeruzalem het van God gestelde heiligdom en de troon van Jehova, van waar zegeningen en straffen uitgingen, niet alleen over Juda, maar ook over Israël en de beiden rijken vijandige volken. (Hoofdst. 1:2; 2:4, 6 vv), De verschijning des Heeren naast het altaar is ene voorstelling van het woord: waar de dode lichamen zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden. Het altaar in de plaats der zonde; daar liggen de onverzoende zonden van het ganse volk opeen gehoopt, in plaats van den rijken schat van liefde en geloof, die daar, in het offer slechts belichaamd, moet liggen. Op de plaats der misdaad verschijnt de Heere, om Zich in den ondergang van hen te verheerlijken, die door hun leven Hem niet wilden verheerlijken.

Het zou de zinnebeeldige betekenis van het gehele visioen widerspreken zo men wilde aannemen, dat in ons vers alleen of hoofdzakelijk op de verwoesting des tempels werd gewezen. De tempel, stelt het rijk Gods voor, dat de Heere in Israël gesticht had, en is als een centrum daarvan in de plaats daarvan genoemd. In den tempel als woonplaats van den naam des Heeren, van de tegenwoordigheid der Goddelijke genade, zag het afgodische volk een onvernietigbaar onderpand voor het voortdurend bestaan van het rijk. Deze steun van vals vertrouwen wordt door de aankondiging, dat de Heere den tempel zal verwoesten, weggenomen. De verwoesting van den tempel beeldt de verwoesting van het in den tempel belichaamde rijk Gods af, met welke ook zeker het uitwendige heiligdom moest vallen, dat door de zonde des volks tot een kuil der moordenaars was geworden.

Op des Heeren bevel wordt het ganse vergaderde volk onder de puinhopen begraven. Ook hieruit blijkt, dat aan ene verwoesting van den tempel in den eigenlijken zin niet kan worden gedacht. Hoe zou onder zijne ruïnen het gehele volk kunnen worden begraven? .

2. Al groeven zij tot in de hel, het dodenrijk, in het binnenste der aarde, zo zal Mijne almachtige, straffende hand ze van daar halen, en al klommen zij in den hemel, zo zal Ik ze van daar doen nederdalen; noch de diepste diepte noch de hoogste hoogte kan ze redden van de straf (Ps. 139:7, 8).

Wat onze grootste troost is, als wij God voor ons hebben dat Hij namelijk overal is, moet onze verschrikking zijn, wanneer Hij tegen ons is. Op gene plaats kan men zich aan Hem onttrekken, door geen middel zich tegen Hem beveiligen, alle ruimten zijn voor Hem toegankelijk, alle krachten zijn onder Zijn gebod.

3. En al verstaken zij zich in het uiterste westen van hun land op de hoogte van Karmel, die hoog boven de zee zich verheft, zo zal Ik ze toch naspeuren en van daar halen; en al vluchtten

zij van den Karmel op de nog alleen voor hen openstaande zee, en verborgen zij zich van voor Mijne ogen in den grond van de zee, zo zal Ik van daar een zeemonster, ene waterslang (Jes. 27:1) gebieden, die zal ze ter dood toe bijten 1).

1) Wat een groot en machtig God is Hij, die dat vonnis over hen geveld heeft, en de uitvoering daarin zijn eigen handen zal nemen. Bedreigingen zijn meer of minder vreselijk, naar de kracht van hem, die dreigt. Wij belachen een onmachtigen toorn, maar de toorn van God is zo niet, het is een Almachtige toorn.

4. En al gingen zij in gevangenis voor het aangezicht hunner vijanden, die hen in ballingschap dreven, waar men anders gewoonlijk toch van zijn leven zeker is, zo zal Ik van daar het zwaard gebieden, dat het hen dode; en Ik zal mijn oog open en wakende tegen hen zetten ten kwade, om hen te straffen, en niet ten goede, gelijk Ik ze anders beschermd en gezegend heb.

Kan iemand, al verstak hij zich in den hemel, God den Wreker ontvlieden, zo kan ook niemand, al bevond hij zich in het midden der vijanden, en al ware het zwaard reeds over hem opgeheven, voor God, den Redder verloren gaan. Alzo moeten deze gedachten voor de vromen ook bronnen van troost zijn. Er schijnt tegenspraak in dit woord te liggen; want de Heere had toch beloofd, hoeder van Zijn volk te zijn. De huichelaars passen Gods beloften steeds op zich toe, hoewel zij gene boete of geloof hebben. Daarom zegt de profeet hier, dat Gods oog op hen gericht zal zijn, niet om ze als vroeger te beschermen, maar om straf op straf over hen uit te storten.

Het volk des Heeren blijft onder alle omstandigheden voorwerp van bijzondere opmerkzaamheid. Zij worden rijker gezegend, maar ook harder gestraft dan de wereld.

5. Hoe zoudt gij ook maar kunnen denken Hem te ontvluchten; want de Heere HEERE der heirscharen 1) is het, die alsoo Zijne ogen over u open houdt, en Hij is het die het land, die de aarde met grote gerichten, als door wilde volken en machtige veroveraars a) aanroert, dat het versmelte, alsof de aarde weer in den chaotischen toestand vóór de schepping of bij den zondvloed zou terugzinken (Ps. 46:7; 75:4), en allen, die daarin wonen, treuren, en dat het, (zo als reeds boven in Hoofdst. 8:8 gezegd is) geheel oprijze, even als bij den zondvloed in een groten stroom veranderd, als ene rivier, als de Nijl, die het land overstroomt, zodat de aarde niet meer van ene zee kan worden onderscheiden, en het land verdronken worde zinke als doorde rivier van Egypte (zie vs. 8).

1) De gelovige hoopt in zijn gebed de namen Gods opeen, om zijn vertrouwen en zijne verwachting op te wekken (vgl. Jes. 37:16); den goddelozen worden zij voorgehouden, om alle zijne verwachtingen neer te werpen.

2) De waarheid dezer woorden moest Israël eerst op smartelijke wijze ondervinden, toen Assurs wilde legerscharen zich over het westen van Azië uitstorten. Ook de overstroming is hier beeld van de overstroming der vijanden. Water is een veel gebezigd beeld der vijanden (Ps. 18:17; 144:7); overvloeiende stromen zijn het beeld van menigte van volken, die veroverend het land bedekken.

6. Die Zijne opperzalen (Ps. 104:3) daarboven in den wolken hemel bouwt, in de wateren daarboven (Gen. 1:7), en Zijne benden, (Zijne gewelven) die heeft Hij op aarde (boven de aarde in de wolken) gefondeerd; die als Rechter gezeten in deze hoog boven de aarde gebouwde wolkenburcht, de a) wateren der zee roept, en giet ze even als bij het oordeel van den zondvloed (Gen. 7:11) door de geopende vensters van dezen wolkenburcht uit op den aardbodem; HEERE is Zijn naam, Jehova, de Getrouwe en Waarachtige, die Zijn naam bevestigen zal.

a) Amos 5:8

7. Beroemt u niet op uwe verkiezing, als had Ik daardoor Mij zelven de handen gebonden 1). Zijt gijlieden in uwe vervreemding van GodMij niet evenveel waard als de kinderen der Moren, de zwarte zonen der Cuscheërs en Ethiopiërs, die reeds in hun zwarte kleur een teken dragen van hun goddeloze Chamietische gezindheid (Jer. 13:23), o kinderen Israëls? spreekt de HEERE. Heb Ik Israël niet opgevoerd uit Egypteland? Zeker, maar alleen voor het gelovige verbondsvolk is deze verlossing een onderpand der genade, maar gij zijt Mijn verbondsvolk niet meer. En heb ik niet op dezelfde wijze bijvoorbeeld de door u zo verachte onbesnedene Filistijnen uitgevoerd uit Kafthor, hun vroegere woonplaatsen in Pontus en Cappadocië aan den zuidelijken oever der zwarte zee (Gen. 10:14), en de Syriërs uit Kir, de omstreken van de rivier Kur, waar de arm der Kaspische zee uitloopt en waarheen Ik gedreigd heb ze weer te zullen verstoten (Hoofdst. 1:5)? Zo zal ook uwe verkiezing u niet voor vernietiging beschermen.

1) De verkiezing des volks en zijne uitvoering uit Egypte was werkeloos waarvoor zij werden gehouden. God had Zich werkelijk daardoor de handen gebonden. Hij moest het volk redden, Hij mocht het niet verstoten. De verkiezing was het werk Zijner vrije genade; de bevestiging daarvan door die daad werk Zijner gerechtigheid. Het volk had het recht hem aan Zijne verplichting te herinneren, wanneer Hij die niet scheen na te komen. Zijne verkiezing was een vaste ankergrond der hope, ene rijke bron van troost, de grond van alle Zijne gebeden. Maar daarin lag de dwaling, dat de verkiezing door diegenen werd toegeëigend, aan welke zij niet toebehoorde, ene dwaling welke gedurig herhaald wordt (Rom. 2:15). De verkiezing des volks, zijne verlossing uit Egypte is evenmin als de besnijdenis en de doop, een vrijbrief tegen alle ongeluk voor diegenen, die zich niet door hunnen wandel ware kinderen Israëls betonen te zijn.

2) Zo zeker als hier alleen van het ganse volk sprake kan zijn, zo zeker doelt ook het gehele overige gedeelte van het hoofdstuk op het gehele volk Israël en Juda, al is het ook met bijzondere betrekking op het noordelijke rijk. Het is onmogelijk onder het huis Jakobs van het volgende vers Juda alleen te verstaan, want Amos gebruikt huis van Israël en huis Jakobs steeds voor het gehele volk; waar hij uitsluitend van het noordelijk rijk wil spreken, zegt hij: huis van Efraïm of van Jozef.

Wee degene, die dat, wat God uit genade van hem gemaakt heeft, zich als een verdienste toerekent en zich Zijner schamen en Hem vernederen beneden degenen, boven welke Hij verhoogd had.

8. Ziet, de ogen des Heeren HEEREN zijn met heiligen toorn tegen dit zondig koninkrijk Juda, en voornamelijk Israël, dat Ik het, zo als Ik reeds door Mozes (Deut. 6:15) heb gedreigd, van den aardbodem verdelgd; behalve dat Ik het huis Jakobs, Mijn in Jakob verkoren volk des eigendoms, niet ganselijk, gelijk de overige zondige rijken, zal verdelgen 1), spreekt de HEERE.

1) De Heer spreekt hier en in het vorige en in het volgende vers, van den ondergang van Israël, zowel van het Rijk der Tien stammen als van dat der Twee Van wege de opeenhoping der zonden zal de hand des Heeren uitgestrekt zijn tegen geheel het nakroost van Abraham. Evenwel niet geheel Israël zal vernietigd worden. Er zal nog een overblijfsel zijn naar de verkiezing der genade. De Heidenen, de volkeren zullen komen en Israël wannen, gelijk het koren in de zeef gewand wordt. Al wat stof is, dat is al wat zondaar is, verachter van Gods geboden en Zijne ordinantiën, zal uitgeroeid worden, maar het heilig zaad, het koren zal in de zeef blijven, zal niet uitgeroeid worden.

Betere vertaling dan ook van niet een steentje, is, niet een korrel.

9. Neen, alleen in zoverre Israël van Mij is afgeweken zal het verdelgd worden, want ziet, een heilig zaad, een goddelijke kern, waaruit Ik een nieuw heilig volk en rijk kan vormen, zal overblijven; Ik geef bevel, en Ik zal het huis Israëls, eerst de tien stammen en vervolgens ook Juda onder al de Heidenen, de Assyriërs, Babyloniërs en op de gehele aarde verstrooien, en hen laten schudden (Luk. 22:31; v.) gelijk als zaad geschud wordt in ene zeef, zodat het kaf wegvliegt en stof en onreinheid ter aarde valt; en niet een steentje, niet een korreltje, geen enkel vroom kind van God zal er ter aarde vallen, allen zullen in de zeef achterblijven.

Ook de godvruchtigen worden hevig geschud, maar in het verborgene bestuurt de hand des Heeren hen, zodat zij niet ten onder gaan, en dat de aanvechting hun tot inwendigen zegen strekt.

Iedere zifting geschiedt op goddelijk bevel en toelating. Satan moet toestemming vragen, voordat Hij een vinger op Job kan leggen. Zelfs in dien zin zijn onze ziften rechtstreeks het werk des hemels, want de tekst zegt: "Ik zal het huis Israëls schudden. " Satan moge, gelijk een arbeider, de zeef vasthouden, hopen de het zaad te verstrooien; doch de besturende hand des Meesters voleindigt de zuivering van het graan door hetzelfde middel, dat de vijand tot zijn verlies aanwendde. Gij dierbaar, doch sterk geschud zaad van den dorsvloer des Heeren, wees getroost door de zalige werkelijkheid, dat de Heere beide, dorsvlegel en zeef, tot Zijne eigene verheerlijking en tot uw eeuwig heil doet dienen. De Heere Jezus zal gewis de wan, die in zijne hand is, gebruiken, en het goede van het kwade afscheiden. Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn; het koren op den grond der schuur is geen zuiver voeder, daarom is het wenningsproces nodig. In de zeef heeft het zuivere gewicht alleen waarde. Schillen en kaf, wanneer zij van het koren afgescheiden worden, moeten door den wind weggevoerd worden, en het eigenlijke zaad zal blijven. Sla de volkomene veiligheid van de tarwe des Heeren gade; zelfs het kleinste zaadje heeft ene belofte van behoudenis. God zelf is het, die zift, en daarom is het een ernstig en vreselijk werk. Hij schudt hen overal en onder alle volkeren. Hij zift hen op de krachtigste wijze "gelijk als zaad geschud wordt in ene zeef!"

en nochtans mag onder dit alles ook niet het kleinste, lichtste, noch onaanzienlijkste zaadje ter aarde vallen. Elk gelovige is persoonlijk dierbaar in de ogen des Heeren; geen herder wil gaarne één schaap, geen juwelier één diamant, gene moeder één kind, noch wie het ook zij, één lid zijns lichaams verliezen; evenzo wil de Heere geen enkele ziel van Zijn verlost volk verliezen. Hoe gering wij ook zijn, indien wij den Heere toebehoren, mogen wij ons verheugen, dat wij in Christus Jezus behouden zijn.

Wie moet vrezen voor de gerichten Gods? Niet zij, die aan het koren, maar die aan het kaf gelijken. Daarom de ernstige vraag: waaraan zijt gij gelijk? Zo zeker als tarwe blijft, zo zeker wordt kaf door den storm weggevaagd en omgekeerd. Al schijnt het ook, dat de tarwe op de aarde valt, eindelijk zal het anders blijken. Veel schijnt wel tarwe te zijn, maar is het toch niet. In de ziftende kracht der gerichten Gods ligt juist hun hoge betekenis.

10. Alle verstokte zondaars daarentegen Mijns volks zullen door het zwaard sterven, die daar wanen, dat zij voor het gericht bewaard zullen blijven, omdat zij naar het vlees tot Mijn volk behoren (vs 7. Hoofdst. 3:2), of om hun huichelachtigen ijver voor den uitwendigen godsdienst (Hoofdst. 5:21 vv.). Valselijk zeggen zij: Het kwaad zal tot ons niet genaken, noch ons voor (over) komen.

Nu gaat het weer heen tot de heldere lieve zon, die alles weer vrolijk, fris en levend maakt. Deze zon is onze lieve Heere en enige Heiland Jezus Christus, de ware Opgang uit de hoogte, het liefelijke morgenrood, de Zon der gerechtigheid, het afschijnsel van de heerlijkheid Gods des Vaders. Van deze zon predikt en voorzegt thans de Profeet: hij troost de verontruste gewetens en zegt: Weest getroost en vrolijk en goedsmoeds. Ik heb Mijne straf volvoerd. Wie zich daarnaar wil richten, die kan het doen. Maar wie niet wil, die moet al dat ongeluk overkomen, waarvan Ik gesproken heb. Nu wil Ik echter ene andere prediking laten horen, die tot de vromen en gelovigen gericht is, tot de beangstigde gewetens, die over hun zonde ellendig en bedroefd zijn, en hulp bij Gods genade en barmhartigheid zoeken.

11. a) Te dien dage, als het kaf van het koren wordt gescheiden en het volk Gods in waarheid een gereinigd en heilig volk zal geworden zijn, zal Ik, Mijne beloften, welke Ik aan David (2 Sam. 7:11, 12, 16) gegeven heb, volkomen vervullen. Ik zal de vervallene hut 1) waartoe het trotse paleis en het heerlijke koningschap van David alsdan geheel en al zullen weggezonden zijn, weeruit hun armzaligheid oprichten (Micha 4:8; 5:1. Jes. 11:1; 53:2. Ezech. 17:22 vv.); en Ik zal hare retten, namelijk van de beide rijken Juda en Israël, in welke Davids huis reeds is verscheurd, toemuren en vertuinen, zodat het volk weer onder den enigen Koning David, den Messias Jezus Christus, zal verenigd zijn (Hos. 2:2; 3:5. Ezech. 37:22). En wat door het gericht over Mijn rijk aan haar, die tente Davids is afgebroken, zal ik door den anderen waren David tot nieuwe macht en heerlijkheid weer oprichten, en ze, deze weer herstelde hut, in eeuwige heerlijkheid bewonen, en bouwen, uitbreiden en verfraaien als in de dagen van ouds onder de regering van David en Salomo (Micha 7:14).

a) Hand. 15:16.

1) Jezus Christus heeft het rijk van Zijnen vader David weer opgericht door de stichting van het Godsrijk op aarde. Hij heeft het rijk van David weer uitgebreid over de heidenen en door een veroveren van den besten aard, door de wapenen der verkondiging van Zijn Evangelie. Wel dengenen, die zich laten opnemen in dat rijk! Want zij vinden leven en vol genot. Christus heeft de gevangenis van Zijn volk gewend, daar Hij ons waarlijk heeft vrij gemaakt. Waar de Geest van Christus is, daar is vrijheid.

Ook hier wordt evenmin als bij Joël, de naam van den Messias genoemd. Te treffender is de voorstelling van Zijn rijk zo als het in Davids stamhuis op Gods tijd zou opgericht worden. Voor het tegenwoordige zag de Profeet het oude koninkrijk van David in twee ongelijke delen gescheiden, maar in het verschiet ontwaart hij een tijdperk, waarin beiden weer onder éénen Monarch vereend zouden zijn. Zonder den toorn van Jerobeam den tweede te vrezen, verklaart hij met ronde woorden, dat het heil ook voor het rijk der tien stammen, niet uit zijn paleis, maar uit "Davids hutte" zou voorkomen. Geheel het volk ziet hij wegvoeren, maar op Gods bevel ziet hij het tevens uit zijne ballingschap wederkeren. Davids scepter wordt over gelovige heidenen, bepaaldelijk over de kinderen Edoms gehoord. Het kan ons niet verwonderen, juist deze laatsten hier met name genoemd te zien. Eenmaal in de roemrijkste der dagen zijner regering waren de Edomieten aan David onderworpen geweest; maar later hadden zij zich weer aan het juk der onderwerping onttrokken. Aan dat oude broedervolk, zo hardnekkig vijandig tegen Juda en Israël, heeft Amos reeds in het begin van zijn Boek het oordeel der verdelging bedreigd (Hoofdst. 4:11 en verv.). Wat uit den vuurgloed der grote verdrukking is overgebleven wordt thans voorgesteld als andermaal deemoedig voor de voeten van Davids nakroost gebogen. Men verwatert deze toezegging, wanneer men haar in de nauwere aansluiting van sommige naburige stammen aan Juda, bij de wederkering uit het land der vreemdelingschap, gehoorzaam verwezenlijkt acht. De vermelding, nevens de Edomieten van al de heidenen, die naar den naam des Heeren genoemd worden, opent veel wijder verschiet. Daarom was het ook ene dwaasheid, toen, niet lang voor de verschijning van Christus, Hyranus de door hem onderworpen Idumeërs dwong om zich te laten besnijden, omdat zij, opgenomen onder het volk der verkiezing, hun eigen volksbestaan opgeven en zonen des huizes in Israël zijn zouden (Flav. Jos. A. J. 13, 9:1). Hij vergat, dat de vervulling ener profetie niet gemaakt, maar enkel geschonken en op grond der geschieden is aangewezen kan worden. Hoeveel beter dan door den pasgenoemden Makkabesen vorst werd de Profetie van Amos later door een eenvoudig getuige des Heeren, Jakobus, Zijn broeder, begrepen! Op de eerste Christenkerkvergadering te Jeruzalem horen wij de toebrenging der heidenen als ene gebeurtenis voorstellen, waarmee de woorden der Profeten overeenstemmen, die wij zo even vernamen. Hij haalt Amos aan naar dr Griekse vertaling, en rangschikt hem onder de herauten van de dagen des nieuwen Verbonds. (Hand. 15:17). Dat hij het met recht heeft gedaan blijkt niet slechts uit den inhoud der Godsspraak, maar ook uit de merkwaardige gewoonte van sommige oude Joodse geleerden, om met kennelijke toespeling op deze Profetie den Messias als "den zoon der vervallene" aan te duiden. En kunnen wij menen, dat die voorspelling geheel zou vervuld zijn door de bekering der heidenen in den tijd van Jakobus? Zou zij het zelfs mogen heten al hadden alle heidenen begonnen te vragen naar den wortel van Isaï? of wijst ook de herder van Thekoa ons hier naar een tijd nog in den schoot der toekomst verborgen, waarin Israël in zijn oude vaderland wedergekeerd, den vollen zegen der Messias-regeering zal smaken? Wij aarzelen niet op die laatste vraag een toestemmend

antwoord te geven. al schromen wij juist te bepalen, wat Amos zelf geheel onbepaald heeft gelaten. Ook hier horen wij aan Jakobs huis onder den herstelden Davids scepter ene aardse gelukzaligheid toezeggen, zoals het tot dus verre nooit heeft genoten. Slechts de uitkomst zal ons kunnen tonen, wat beeld was, wat werkelijkheid in geheel de profetische voorstelling. Haar gronddenkbeeld werd eeuwen later door den Heere zelven uitgesproken in het volzinnig woord: "ééne kudde, één herder!"

Gelijk Jesaja (11:1) spreekt van een afgehouden tronk van Isaï, zo spreekt Amos hier van de vervallen hut van David, om daarmee aan te duiden, dat alsdan het met de koninklijke heerlijkheid van het huis van David uit zal zijn. Hut is tegenstelling van paleis.

12. Opdat zij, de kinderen Israëls, die in de zifting bevonden zijn koren te wezen, vóór alles als medeleden in het nieuwe Godsrijk worden opgenomen en erfelijk bezitten het overblijfsel van Edom 1) dat aan Mijn volk wel verwante maar meest vijandige volk (Num. 24:18), en ook al de uit het gericht geredde Heidenen, die als Gode geheiligden, in Mijne gemeente ingelijfd (Joël 3:5) naar Mijnen naam, in welken de volheid Mijner goddelijke liefde en ontferming ligt uitgedrukt, genoemd worden, en over wie Ik Mij daardoor als hun Heiland en Verlosser zal hebben geopenbaard (Jes. 56:6 vv. 63:19. Jer. 14:9). Alzosprekt de HEERE, die dit ook zeker doet (Jer. 33:2).

1) Deze waren door David onderworpen. Later hadden zij zich, gebruik makende van het verval, dat in de hut Davids begon, weer vrij gemaakt. Aan de weer opgerichte hut Davids zullen zij, in de eerste plaats worden onderworpen, opdat door de ootmoedige onderwerping van de met zo dodelijke haat vervulden des te meer Gods almacht en Zijne over Zijn volk wakende liefde geprezen worde.

Deze beide verzen 12 en 13 worden in Hand. 15:16 en 17 door Jakobus aangevoerd als getuigenis daarvoor, dat de gelovig geworden heidenen zonder de besnijdenis in het rijk van God konden worden opgenomen. Dat getuigenis geven wij in de woorden: "over welke Mijn naam aangeroepen (gepredikt) is", want hierin ligt opgesloten, dat de Heere den heidenen, die Zijn Evangelie aannemen, uit vrije genade de volheid van Zijnen zegen door de gave Zijns Heiligen Geestes wil toedelen. Dat Jakobus de woorden volgens de Griekse overzetting aanhaalt in welke verkeerdelijk in plaats van Edom, adam, en in plaats van Jarach = bezitten darach = vragen gelezen werd, verandert de hoofdgedachte omtrent de vrije begenadiging der heidenen, waarop het Jakobus alleen aankwam, niet.

13. Ziet, de dagen komen, tegelijk met dit rijk der heerlijkheid, spreekt de HEERE, dat de ploeger den maaier, en de druiventreder den zaadzaaiër genaken zal. Het gehele land, waarin Mijn verlost en geheiligd volk woont, zal, zo als Ik in Lev. 26:5 beloofd heb, hoogst vruchtbaar en gezegend zijn: het koren zal zo snel groeien en rijp worden, dat terwijl de een nog met ploegen bezig is, de ander reeds rijp koren kan snijden, en de wijnoogst zal zo rijk zijn, dat het treden der druiven tot in den zaaitijd duurt; en, zo als reeds Joël (3:18) profeteerde, de bergen zullen van zoeten wijn druipen, en al de heuvelen zullen smelten 1), zij zullen zich als het ware in beken van melk, brood en honing oplossen (Ex. 3:8 enz.), want al de vloek der aarde, dorheid en misgewas zullen opgehouden hebben.

1) Deze belofte kan zinnebeeldig verstaan worden, van vele geestelijk zegeningen, die onder deze uitdrukkingen worden voorgesteld, doch het is veel klaarder, het letterlijk te verstaan, gelijk Joël 3:18, van een groten uitwendigen overvloed, welke, gelijk Hij die soms aan zijne Kerk heeft besteed, Hij dat op een bijzondere wijs daarvan een blijk zal geven, aan het bekeerde Israël. De belofte behelst in zich den ouden zegen over het land, aan Israël beloofd.

14. En Ik zal de gevangenis van Mijn volk, alle ongeluk en ellende (Hos. 6:11) van Mijn verlost en verheerlijkt volk Israël wenden, tot zegen en heil, en zij zullen nooit weer door enige ellende of enige straf worden bezocht, maar de verwoeste steden(Hoofdst. 5:11) herbouwen, en de in ongestoorden zaligen vrede bewonen, en wijngaarden planten, en dezelve wijn drinken(Hoofdst. 5:11); en zij zullen hoven maken en derzelve vrucht eten; zij zullen niet meer door vijanden worden verwoest of verteerd.

Dat deze zegen voor alle dingen een zegen des Geestes zijn zal, dat bewijst de verwante plaats, Joël 3:21, waar tevens van de geheimzinnige bron gesproken wordt, die van het Huis des Heeren zal uitgaan (vgl. Ezech. 47:1-3)

15. En Ik zal ze a) in hun land, het ware, hemelse Kanaän voor de eeuwigheid planten, en zij zullen daar wortelen schieten, bloesems krijgen en vruchten dragen in eeuwigheid, en niet meer worden uitgerukt uit hun land, dat Ik hunlieden als een waar land Gods gegeven heb, zegt de HEERE, uw God, die houdt wat Hij belooft.

a) Jer. 32:41.

De oprichting der vervallen hut Davids is met de verschijning van Christus en de stichting der eerste Christelijke gemeente door de Apostelen begonnen, en met de opname der heidenen in het door Christus opgerichte hemelrijk, heeft ook de in bezitneming van Edom en van alle overige volken, over welke de Heere Zijnen naam openbaart, haren aanvang genomen. De stichting en de bouw van dit rijk gaat voort door de eeuwen der Christelijke Kerk, en zal worden voltooid, wanneer eens de volheid der heidenen in het rijk van God zal zijn ingegaan, en ook het nu nog ongelovige Israël zich tot God zal hebben bekeerd. Het land, dat van stromen van goddelijken zegen zal overvloeien, is niet Palestina, maar het gebied der Christelijke kerk op de aarde, in zo verre die de zegeningen van het Christendom is deelachtig geworden. Het volk, dat dit land bebouwt, is de Christelijke gemeente, in zo verre zij in het geloof staat, en vruchten des Heiligen Geestes voortbrengt. De zegen door de profeten voorzgd, is nog wel slechts in geringe mate zichtbaar, daar de Christenheid nog niet zo doordrongen is van den Geest des Heeren, dat zij een heilig volk van God vormt; zij gelijkt nog veel op dat Israël, dat de Heere door gerichten moet ziften. Deze zifting zal eerst door het gericht over alle volken bij de wederkomst van Christus haar einde bereiken. Dan zal de aarde een Kanaän worden, waar de Heere in Zijn verheerlijkt rijk onder Zijn geheiligd volk zal wonen.

Vgl. Jer. 30:24

Gelijk meer wordt in de laatste verzen het teruggekeerd en verlost Israël en het geestelijk Israël dooreen gemengd, of beter de zegeningen voor het verlost vleeselijk Israël worden profetie van dat zegeningen voor het geestelijk Israël. Vooral in het laatste vers is er sprake van de kerk, die zalig wordt. De kerk is een planting van Gods rechterhand, dat is van Zijne almachtige genade. Zij zal niet uitgeroeid worden. Het verderf moge haar binnensluipen, maar verlaten voor altijd wordt zij door God niet. Vervolgd kan en zal zij worden door de vijanden, maar de poorten der hel zullen haar niet overweldigen.

Ook de Profeet Amos geeft een vergezicht in de heerlijkheid en vastheid der kerk, in haar eindelijke overwinning.

SLOTWOORD OP HET BOEK AMOS.

De Profetieën van Amos vormen een wel afgerond geheel.

Meer dan hoogstwaarschijnlijk, ja vrij zeker heeft hij zijne redenen te boek gesteld, toen hij, van zijne Goddelijk zending uit het Rijk der Tien stammen teruggekeerd, weer in zijn eigene woonplaats tot rust was gekomen.

Hij is de man, in wien het duidelijk blijkt, dat hij op de school des Geestes is onderwezen, waar hij, de eenvoudige veehoeder uit Thekoa, zijne boetredenen en visioenen uitspreekt, in vele aan de natuur en het herdersleven ontleende beelden.

Met den moed des geloofs en den ijver des Geestes laat hij zich door geen dreigementen van de machtigsten terughouden, om de oordelen Gods aan te kondigen en Israël terug te roepen tot de Wet en tot het Getuigenis.

En waar hij op Gods bevel zijn rustig leven verliet om te midden van een halsstarrig volk en ene van God afgewekene Overheid, te spreken, wat de Geest Gods hem ingaf te spreken, daar toont de Heere God het ook duidelijk dat Hij zijn knecht weet te beschermen en te vrijwaren tegen de vervolgers, al dreigt een oppermachtig Priester, en al haast deze hem te verdrijven.

Zijn Boek is een getuigenis voor den tijd der vervulling, die niet eerder volkomen zal intreden dan wanneer het einde is gekomen.